Инв. Гос. книжн. УзССР
20 АПР

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 90 (18.567). • Чоршанба, 1983 йил 20 апрель • Баҳоси 3 тийин.

Ю. В. АНДРОПОВ «ШПИГЕЛЬ» (ГФР) ЖУРНАЛИНИНГ НОШИРИ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Ю. В. Андропов 19 апрелда «Шпигель» журнали ноширн Р. Аугштайнни қабул қилди ва у билан суҳбатлашди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров, КПСС Марказий Комитети халқаро ахборот бўлимининг мудири Л. М. Замятин ҳозир бўлдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

1983 йил 18 апрель куни КПСС Марказий Комитетида иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари биринчи секретарларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва Озиқ-овқат программасини рўёбга чиқаришнинг баъзи амалий масалалари кўриб чиқилди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. С. Горбачев доклад қилди.

Муҳокамада КПСС Ростов область комитетининг биринчи секретари И. А. Бондаренко, КПСС Бошқирдистон область комитетининг биринчи секретари М. З. Шакиров, Украина Компартияси Черкасси область комитетининг биринчи секретари И. К. Лутак, КПСС Олтой ўлка комитетининг биринчи секретари Н. Ф. Аксенов, КПСС Краснодар ўлка комитетининг биринчи секретари В. И. Воротников; Қозоғистон Компартияси Кустанай область комитетининг биринчи секретари В. П. Демиденко, Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов. Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари С. К. Гроссу, КПСС Татаристон область комитетининг биринчи секретари Г. И. Усмонов, Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари К. Г. Вайно, КПСС Томск область комитетининг биринчи секретари Е. К. Лигачев, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Набиев, Белоруссия Компартияси Брест область комитетининг биринчи секретари Е. Е. Соколов, Украина Компартияси Полтава область комитетининг биринчи секретари Ф. Т. Моргун, КПСС Москва область комитетининг биринчи секретари В. И. Конотоп қатнашдилар.

Докладда ва нутқларда шу нарса уқтириб ўтилдики, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май ва ноябрь Пленумлари қарорларига, партия билан ҳукуматнинг шундан кейинги қарорларига мувофиқ КПСС XXVI съезди, мамлакатнинг Озиқ-овқат программаси ўртага қўйган вазифаларни амалга ошириш учун қишлоқларда янги, қулай иқтисодий шарт-шароитлар вужудга келтирилган. Қишлоқ хўжалик корхоналарининг коллективларида ишлаб чиқариш ва технология интизоми оширилмоқда, қишлоқ хўжалиги билан агросаноат комплексининг бошқа тармоқлари алоқалари мустаҳкамланмоқда ва ўзаро баҳамжиҳат бўлиб ишлаши яхшиланмоқда. Экономика шу соҳасининг меҳнаткашлари ўз куч-ғайратларини озиқ-овқат ресурсларини янада муттасил кўпайтиришни таъминлашга, ҳар бир ишлаб чиқариш участкасида юксак пировард натижаларга эришишга сарфламоқдалар.

Шу билан бирга бир қанча республика, ўлка ва областларда қишлоқда вужудга келтирилган ишлаб чиқариш имкониятларидан, ердан, меҳнат ресурсларидан фойдаланишда жиддий камчилик ва нуқсонлар борлигини якунларнинг анализи кўрсатиб турибди. Кўпгина хўжаликлар дон, қанд лавлаги, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш суръатлари жиҳатидан беш йиллик топшириқларидан орқада қолишга йўл қўйиб, давлатдан қарздор бўлиб қолдилар. Қишлоқларни социал-маиший жиҳатдан қайта қуриш проблемалари ҳамон сусткашлик билан ҳал этилмоқда.

Кенгашда шу йилнинг вазифаларига, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ўстиришга, белгиланган план топшириқларининг сўзсиз бажарилишини таъминлашга доир конкрет тадбирларга катта эътибор берилди. Кўкламги экишни ўз вақтида ва сифатли ўтказишнинг, дон, ем-хашак, деҳқончиликнинг бошқа маҳсулотлари ҳосилдорлигини ўстириш ва ялпи ҳосилини кўпайтиришга оид ташкилий ва агротехника тадбирларининг бутун комплексини амалга оширишнинг аҳамияти алоҳида таъкидланди. Чорвачиликдаги асосий куч-ғайратлар тармоқни янада интенсивлашга, чорва ва парранда маҳсулдорлигини ҳар томонлама оширишга, гўшт, сут, тухум етиштиришни кўпайтиришга сарфланиши лозим.

Қишлоқдаги бутун иқтисодий ишни қатъиян яхшилаш, хўжалик ҳисобини, меҳнатни ва ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор формаларини жорий этиш зарурлиги уқтириб ўтилди. Қишлоқ партия ташкилотларининг иш услуби ва методларини янада яхшилаш муҳимлиги таъкидланди.

Кенгаш якунида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов катта нутқ сўзлади.

Ўртоқ Ю. В. Андропов шуни уқтириб ўтдики, КПСС Марказий Комитети партиянинг хўжалик ва маданий қурилиш ҳамма участкаларидаги ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятини кучайтириш юзасидан, ташқи сиёсатга раҳбарлик қилиш юзасидан изчиллик билан иш олиб бормоқда.

Марказий Комитетнинг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш билан боғлиқ бўлган масалалар Сиёсий бюро билан секретариатнинг диққат марказида турибди. Иш услубини такомиллаштиришга, қабул этилган қарорларнинг ижроси устидан контролликни кучайтиришга, партия, давлат ва меҳнат интизомини оширишга асосий эътибор берилди. Бу йўлни коммунистлар, барча меҳнаткашлар маъқуллаб кутиб олдилар, бу йўл ишлаб чиқаришдаги аҳволга ижобий таъсир қилди. Саноат маҳсулот реализация қилиш биринчи квартал планини 102 процент бажарди. Ўтган йилнинг биринчи кварталига нисбатан саноат ишлаб чиқариши ҳажми 4,7 процент кўпайди. 1982 йилда бу кўрсаткич 2,1 процентни ташкил қилган эди. Ўтган йилнинг биринчи кварталида меҳнат унумдорлиги 1,5 процент ўсган бўлса, бу йилнинг биринчи кварталида 3,9 процент ўсди.

Асосий иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаш соҳасида бошланган мана шу тенденцияни доимий тус олдириш муҳимдир. Планлаштиришни яхшилаш, хўжалик механизмини такомиллаштириш юзасидан, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва унинг сифатини оширишдан меҳнат коллективларининг манфаатдорлигини кучайтирувчи иқтисодий шарт-шароитларни вужудга келтириш юзасидан қабул қилинган ва ишлаб чиқилаётган тадбирлар шу мақсадни кўзлайди.

Сиёсий бюро бунинг учун халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида, бундан буён ҳам актив ҳаракат қилиш, ўртага қўйилган мақсадларга сабот билан эриша бориш лозим, деб ҳисоблайди.

Қишлоқ хўжалиги партия ишининг муҳим соҳаларидан биридир. Бу соҳани янада ривожлантириш йўллари партия XXVI съездида белгилаб берилган. КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил май Пленумида СССРнинг Озиқ-овқат программаси тасдиқланди. Катта, муҳим қарорлар қабул қилинди. Аммо бу қарорлар ўз-ўзича «ишлай» бермайди. Юксак уюшқоқлик керак, меҳнаткашлар шу қарорларни бажаришга сафарбар этилиши даркор.

Қишлоқ хўжалигидаги ишларнинг аҳволи ҳозирча мураккаб бўлиб турибди. Кейинги йилларда сурункасига об-ҳавонинг ноқулай келаётганлиги ҳам ўз таъсирини ўтказмоқда, албатта. Аммо мана шундай шароитда баъзи ходимлар қийинчиликларни бартараф этиш ва қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни кўпайтириш йўлларини қидириб топмоқдалар, баъзи бировлар эса ўз ишидаги жиддий нуқсонларни мана шундай шарт-шароитларни рўкач қилиб оқлашга уринмоқдалар. КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалигини ривожлантириш суръатларини жадаллаштириш ва озиқ-овқат проблемасини ҳал этиш мақсадида қийинчиликларни бартараф қилиш соҳасида актив ишлаш лозим, деб ҳисоблайди.

Кенгашдаги докладда ва нутқларда кўпгина масалалар хусусида гап бўлди. Гарчи бу масалалар қишлоқ хўжалигидаги барча мавжуд проблемаларни қамраб олмаса ҳам, ҳар ҳолда уларни муҳокама қилиш муҳимдир, чунки бу муҳокама ҳозирги пайтдаги бош вазифани ажратиб олишга, ишни яхшироқ ташкил этишга ёрдам беради.

Ўртоқ Ю. В. Андропов сўнгра шу кунги ва келажакка оид баъзи масалаларга тўхталди.

Биринчи галда деҳқончиликнинг барқарорлигини таъминлаш, унинг маҳсулдорлигини анча кўтариш керак. Ҳар бир республиканинг, ҳар бир областнинг ўз хусусиятлари бор, ишда мана шу хусусиятларни эътиборга олиш лозим. Мўл ҳосил олиш учун деҳқончиликнинг зона системасига ўтиш зарурлигини фан ва практика исботлаган. Бу системалар деярли ҳамма жойда ишлаб чиқилган бўлса ҳам, аммо секинлик билан жорий этилмоқда, олимлар ва мутахассисларнинг бу масаладаги тавсиялари кўп жойларда йиллар бўйи жорий этилмай ётибди, деҳқончилик эса эскичасига юритилмоқда. Деҳқончиликнинг илмий асосланган системаларини жорий қилишни жадаллаштириш керак. Бу эса яқин бир-икки йилда алмашлаб экишни тўла-тўкис ўзлаштириш, ҳар гектар ердан имкони борича кўпроқ маҳсулот ундириб олишни таъминлайдиган экинзорлар структурасига ўтиш, экинларни етиштиришнинг индустриал технологияларини ва тупроқни ишлашнинг самарали усулларини кенг жорий этиш демакдир. Бу тадбирлар мелиорация тадбирлари билан бирга қўшилиб, дон, ем-хашак ва бошқа экинлардан муттасил мўл ҳосил олинишини таъминлаши мумкин. Ерларни мелиорациялаш миқёслари эса бундан буён ҳам ҳар томонлама кенгайтирилаверади.

Қишлоқ хўжалиги фан-техника тараққиёти билан баб-баравар одим ташлаши лозим. Колхоз ва совхозлар илмий муассасалардан кўпроқ янгилик кутмоқдалар. Аммо бошқа бир гапни ҳам таъкидлаб ўтиш керак. Бизда бирталай қимматли илмий-техникавий ечимлар бор. Энг яхши хўжаликлар, ишлаб чиқариш илғорлари дуруст тажриба орттирганлар. Аммо бу ечим ва тажрибалар етарли равишда жорий қилинмаяпти, баъзан айрим қишлоқ хўжалик корхоналаридагина жорий этилаяпти. Жамики янги илғор усуллар ва тажрибалардан дадилроқ, активроқ, кенг миқёсда фойдаланиш лозим.

Қишлоқда вужудга келтирилган моддий-техника базадан фойдаланишни қатъиян яхшилаш зарур. Баъзан тракторлар, комбайнлар ва бошқа машиналар етишмаётгани ҳақида гапирадилар. Албатта, колхоз ва совхозларга зарур нарсаларнинг ҳаммаси ҳам ҳозирча етказиб берилган эмас. Бироқ, қилинган ишни камайтириб кўрсатиш ҳам ярамайди. КПСС Марказий Комитетининг март Пленумидан кейин қишлоқ хўжалигидаги асосий фондлар 4 баравар, меҳнатнинг машина-механизмлар билан таъминланиши ва минерал ўғит етказиб берилиши 3 баравардан зиёд, мелиорация қилинган ерлар майдони 1,7 баравар кўпайди.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг яқинда қабул қилган қарорида колхоз ва совхозларни янги, серунум техника билан янада яхшироқ таъминлашнинг катта программаси белгиланди.

Аммо мавжуд моддий-техника базаси қишлоқ хўжалигида ҳозиргидан кўра анча яхшироқ натижаларга эришиш имконини беради. Бироқ, бу имкониятлардан ҳамиша ҳам самарали фойдаланилаётгани йўқ. Кўпгина колхоз ва совхозларда механизатор кадрлар билан таъминлаш вазифаси ҳал этилмаган. Машина-механизмларнинг бир қисмини, шу жумладан, қимматбаҳо ғоят қудратли тракторларни ишлатадиган одам йўқ. Техникани ремонт қиладиган ва сақлайдиган базани барпо этишда сусткашлик қилинмоқда, машиналарнинг кўп қисми бевақт ҳисобдан чиқариб ташланмоқда.

Қишлоқ хўжалик машиналарининг сифатини ошириш керак, албатта, аммо уларни ишлатишни анча яхшироқ йўлга қўйиш биринчи галдаги вазифадир. Машина-механизмларни сақлаш, ремонт қилиш ва техникавий хизмат базасини ривожлантириш масалалари юзасидан қабул қилинган қарорлар ҳозирча қониқарсиз бажарилмоқда. Бу камчиликни имкони борича тезроқ тузатиб олиш лозим.

Ердан, қишлоқдаги ишлаб чиқариш имкониятларидан самарали фойдаланиш вазифаларини тезроқ ҳал қилиш учун колхоз ва совхозларни доимий кадрлар билан биринчи галда таъминлаш зарур. Бу — осон вазифалардан эмас. Уй-жой бинолари, мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари ва бошқа маданий-маиший объектларни анча кўпроқ қуриш лозим. Бу мақсад учун катта капитал маблағ ажратилган, қишлоқдаги қурилишга ҳар қурилиш ташкилотларининг қувватларини жалб этиш ҳуқуқи берилган. Ҳамма иш маҳаллий органларнинг ташаббусига, уларнинг амалий ишни ташкил этиш маҳоратига боғлиқ. Кўпгина область партия комитетлари шу вазифани ҳал этишга актив киришдилар. Кенгашдаги нутқларда ҳам шу ҳақда гапирилди. Сиёсий бюро бу муҳим ишга мана шундай ёндашишни маъқуллайди.

Ўртоқ Ю. В. Андропов қишлоқда агросаноат бирлашмалари ишлаб турган ҳозирги пайтда ва хўжалик масалаларини ҳал этиш шу бирлашмаларнинг зиммасига юкланган пайтда партия комитетлари қишлоқ меҳнат коллективларидаги ташкилотчилик ва сиёсий иш савиясини анча оширишлари керак, деб таъкидлади. Бутун халқ хўжалигида бўлгани каби бу соҳада ҳам интизомни мустаҳкамлаш учун янада қатъият билан курашиш керак. Қишлоқ ходимларининг ерга омилкорлик билан қараш туйғусини ошириш лозим. Шу мақсадда социалистик мусобақани янада таъсирчан тус олдириш, одамлар билан ишлашнинг, ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва меҳнатни рағбатлантиришнинг кейинги йиллар тажрибасида синовдан ўтган самарали иш формаларидан кенгроқ фойдаланиш, хўжалик ҳисобини ҳар томонлама ривожлантириш ва мустаҳкамлаш керак.

Ҳозирги шароитда колхоз ва совхозларнинг раҳбар кадрлари билан ишлаш масаласи алоҳида аҳамият касб этмоқда. Қишлоқ хўжалиги олдида турган мураккаб вазифалар, фан ва техника ютуқларидан тобора унумли фойдаланилаётганлиги, меҳнатни ташкил қилиш ва унга ҳақ тўлашнинг илғор формаларига ўтилаётганлиги раҳбар кадрларга нисбатан юксак ва кўп жиҳатдан янги талаблар қўймоқда. Бу кадрлар ўзларининг билим доираларини ва махсус билимларини доимо кенгайтиришлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш керак. Кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлашнинг мавжуд системаси ҳозирги вазифаларга нақадар мувофиқлигини синчиклаб ва ҳеч кечиктирмай кўздан кечириб чиқиш ва бу системани такомиллаштириш чораларини кўриш лозим.

Кўпгина областларда кадрларнинг тез-тез алмаштирилишига йўл қўйилмоқда, бу нарса уларни танлаш ва тарбиялашдаги камчиликлар билан изоҳланади. Кўпинча кадрлар билан саботли иш олиб бориш, уларга ёрдам ва мадад бериш ўрнига маъмуриятчилик билан шуғулланилмоқда, бу эса ишга ёрдам бермайди.

КПСС Марказий Комитети билан ҳукумат қишлоқдаги раҳбар кадрларнинг роли ва масъулиятини ошириш тўғрисида махсус қарор қабул қилганликлари маълум. Бу қарорнинг бажарилиши доимий контроллик остида бўлиши лозим. Кадрлар билан ишлашни партиявий қўлларда маҳкам ушлаш керак.

Май Пленумининг қарорларидан ва Озиқ-овқат программасидан келиб чиқадиган вазифаларни амалга оширишда янги бошқарув органлари — агросаноат бирлашмаларига катта роль ажратиб берилмоқда. Партия комитетлари қишлоқдаги янги органларнинг тезроқ куч-қувват касб этишлари тўғрисида ғамхўрлик қилишлари керак. Аввал бошданоқ ўз фаолиятининг тўғри йўлини танлаб олишда, қишлоқ хўжалигини ва умуман агросаноат комплексини ривожлантиришнинг асосий масалаларини ҳал этиш учун ишчанлик билан киришишда уларга ёрдам бериш жуда муҳимдир.

Бирлашмалар қишлоқ хўжалиги билан алоқадор бўлган барча ташкилотларнинг ҳамжиҳатлигини, уларнинг ҳаракатларини мувофиқлаштиришни таъминлаб, колхоз ва совхозларнинг фойдали ташаббусларини, омилкорлигини қўллаб-қувватлашлари ва рағбатлантиришлари керак. СССР Министрлар Советининг Президиумининг агросаноат комплекси масалалари билан шуғулланувчи комиссияси ва Қишлоқ хўжалиги министрлиги агросаноат бирлашмаларининг иш тажрибасини ўрганиш, умумлаштириш ва оммалаштириш соҳасида мунтазам ишни ташкил этишлари лозим.

Қишлоқ хўжалиги олдида турган вазифалар марказий органларнинггина эмас, шу билан бирга республика, ўлка, область партия ташкилотларининг фаолиятига ҳам нисбатан аввалгидан кўра бекиёс катта талаблар қўяди. Озиқ-овқат программасини рўёбга чиқариш учун уларнинг масъулиятини оширади. Бу гапни яна бир бор таъкидлаш зарурлигининг сабаби шуки, айрим ходимлар активлик билан ҳаракат қилиш ва вужудга келаётган проблемаларни ўз вақтида ҳал этиш, ички резервлардан ва имкониятлардан яхшироқ фойдаланиш ўрнига кўпгина ишларни давлатнинг зиммасига юклаб қўйишга интилмоқдалар. Бу гап аввало давлат ресурсларидан ембоп дон ажратиб берилишини сўраб жойлардан келаётган катта-катта илтимосномаларга тааллуқлидир. Айни вақтда кўпгина республикалар, ўлкалар ва областларда дағал ва ширали ем-хашак етиштиришни кўпайтириш масалалари чинакамига ҳал этилмаяпти. Давлатдан олинадиган емни назарда тутиб тобора янги-янги чорвачилик комплекслари қуриш тўғрисидаги кўпдан-кўп илтимослар ҳам шундан дарак беради.

Деярли ҳар йили давлат ресурсларидан қишлоқ хўжалик экинларининг кўп миқдордаги уруғлигини ажратишга тўғри келмоқда. Бу — умуман йўл қўйиб бўлмайдиган бир ишдир, чунки ҳозир ҳамма жойда уруғлик етиштиришни ташкил этиш имкониятлари бор.

Бир қанча областлар, ўлкалар ва республикаларда аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш учун маҳаллий ресурслардан тўла-тўкис фойдаланилмаяпти. Жумладан, гап аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликлари имкониятлари тўғрисида бормоқда. Қишлоқда яшовчи кўпгина оилаларнинг шахсий хўжалигида ҳеч қандай чорва умуман йўқлигини тўғри деб бўлмайди. Саноат корхоналарининг ёрдамчи хўжаликлари меҳнат коллективларини озиқ-овқат билан таъминлашда катта ёрдам беришлари мумкин ва лозим. Бироқ, кўп жойларда бу муҳим ишга дуруст эътибор берилмаяпти.

Ҳозирги 1983 йил умуман бутун беш йиллик учун белгиловчи йил бўлади. Планлаштириб қўйилган миқдордаги дон, ем-хашак, техника экинлари ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосили олинишини таъминлаш, чорвачиликда бошланган ижобий силжишларни мустаҳкамлаш — бу йил қилиниши лозим бўлган энг асосий ишдир.

Сиёсий бюро марказда ва жойларда ҳосилни таъминлаш билан боғлиқ бўлган жамики ишни йил бошланганидан бери доимий назорат қилиб турибди. Кўкламги дала ишлари фронти ҳамма республикаларни ўз ичига олаётган ҳозирги пайтда агротехника ишларини юқори сифатли қилиб ўтказиш энг муҳим амалий вазифадир. Мелиорацияланган ва аввало суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиш ҳақида, мўл ҳосил олинишини таъминлаш мақсадида сув ресурсларини тежаб-тергаб сарфлаш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак. Суғориладиган деҳқончиликдаги ишларнинг бутун комплексини назорат остига олиш, оператив равишда зарур чораларни кўриш керак.

Сиёсий бюро номидан ўртоқ Ю. В. Андропов министрликлар ва идоралар, маҳаллий партия ва давлат органлари тегишли хулосалар чиқариб оладилар ҳамда ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кучайтириш, қишлоқ хўжалиги олдида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш юзасидан зарур чораларни кўрадилар, деб ишонч билдирди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Ю. В. Андропов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громико, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, В. В. Шчербицкий; КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе; КПСС Марказий Комитетининг секретарлари М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рижков, шунингдек СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, министрлар, КПСС Марказий Комитети аппаратининг, СССР Министрлар Советининг, марказий министрликлар ва идораларнинг масъул ходимлари қатнашдилар.

ҲОЗИРГИ ДУНЁ ЭКОНОМИКАСИ ПРОБЛЕМАЛАРИ

19 апрель куни Тошкентда «Ҳозирги замон капитализмини тадқиқ этиш» халқаро проблема комиссиясининг мажлиси очилди. Социалистик мамлакатлар фанлар академияларининг кўп томонлама ҳамкорлиги программасига мувофиқ тузилган комиссиянинг мана шу ўн саккизинчи мажлиси бу гал «Капиталистик мамлакатлар экономикасидаги структура силжишлари ва структура сиёсати» мавзуидаги илмий сессия билан бирга қўшиб ўтказилмоқда. Шу анжуманда қатнашиш учун совет олимлари билан бир қаторда Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Польша, Чехословакиядан таниқли иқтисодчи-тадқиқотчилар Ўзбекистон пойтахтига келдилар.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, республика Фанлар академиясининг академиги Э. Ю. Юсупов очди.

Биринчи ялпи мажлисда «Марксизм-ленинизм назарияси ва ҳозирги замон капитализми проблемалари» ҳақида СССР Фанлар академияси Жаҳон экономикаси ва халқаро муносабатлар институти директорининг ўринбосари, иқтисод фанлари доктори И. Е. Гурьев асосий доклад қилди. Бу доклад илмий коммунизм асосчиси Карл Маркс туғилган куннинг 165 йиллигига ва вафот этган куннинг 100 йиллигига бағишланган.

Ялпи мажлис программасига Совет Ўзбекистони социал-иқтисодий тараққиётининг хусусиятлари тўғрисидаги масала киритилган. Ўзбекистон экономикаси ва маданиятининг равнақи Карл Маркс ғоялари ва доҳиёна башоратлари ижодий тарзда рўёбга чиқарилганлигининг, марксизм-ленинизм тантанасининг, КПСС ленинча миллий сиёсати изчиллик билан амалга оширилганлигининг яққол намунасидир.

(ЎзТАГ).

САМАРАДОРЛИК ВА СИФАТ УЧУН

Республика иш самарадорлиги ва сифатини ошириш комиссияси президиумининг 18 апрель куни Тошкентда бўлиб ўтган мажлисида КПСС XXVI съезди қарорлари ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети VII пленуми кўрсатмалари асосида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси институтлари илмий-техника ечимларини планлаштиришни такомиллаштириш ва уларни ишлаб чиқаришга жорий этиш масалалари кўриб чиқилди.

(ЎзТАГ).

ДРАМАТУРГЛАРНИНГ ИЖОДИЙ КЕЧАСИ

Саҳна санъатининг, бутун мамлакатимиз маданиятининг бугунги ва эртанги куни совет адибларининг муддаолари ва изланишларига кўп жиҳатдан боғлиқдир. 19 апрель куни Тошкентда Москва, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистоннинг таниқли драматурглари шу ҳақда фикрлашувни бошладилар. Улар совет адабиёти проблемаларини, СССР халқлари кўпмиллатли драматургиясининг ўзаро таъсири ва бир-бирини бойитиши масалаларини муҳокама қилиш учун Ўзбекистон ССР пойтахтида ижодий конференцияга йиғилдилар.

Конференцияни Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари С. О. Азимов очди.

СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари А. Д. Салинский доклад қилди. У Советлар мамлакатининг адиблари етмишдан ортиқ тилда ижод қилаётганлигини, мустаҳкам ҳамдўстликда меҳнат қилиб, ўзларининг бутун фаолиятини жаҳонда илғор социал ўзгаришлар бўлиши учун, инсониятнинг ёркин келажаги учун кураш билан боғлаётганлигини айтди. Улар КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумларида, партиянинг бошқа ҳужжатларида ўртага қўйилган улуғвор вазифаларни ҳал этишда актив қатнашмоқдалар.

Кўпмиллатли совет адабиётининг ажралмас қисми бўлган драматургия бошқа жанрлар билан бир қаторда асримизнинг илғор коммунистик ва эстетик идеалларини ифода этиб, келгуси авлодлар маънавий ҳаёти учун замин яратмоқда. Пьеса, либретто, сценарий ҳар бир муаллифининг ижоди маданиятимизни янада ривожлантириш учун партиявий масъулият нуқтаи назаридан кўриб чиқилади. КПСС Марказий Комитетининг «Янка Купала номли Белоруссия давлат академик театри партия ташкилотининг иши тўғрисида»ги қарори ҳам мана шу мақсадга қаратилган. Янги жамият қурувчиларини ватанпарварлик руҳида ва ахлоқий жиҳатдан тарбиялаш ишида партиянинг содиқ ёрдамчилари бўлган драматурглар замондошимиз образини яратиш устида иш олиб бормоқдалар.

Конференцияда сўзга чиққан Ўзбекистон Ёзувчилар союзи драматургия кенгашининг раиси Ў. Р. Умарбеков, қозоқ драматурги Д. И. Исабеков, Қирғизистон ССР театр жамияти правлениесининг раиси Д. А. Молдабоев, Тожикистондан келган драматург М. Ҳакимова, Туркманистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети раисининг ўринбосари А. Огабоев, «Театральная жизнь» журналининг бош редактори Н. И. Мирошниченко, москвалик драматург Л. А. Жуховицкий, филология фанлари докторлари Л. П. Қаюмов, Ҳ. Ш. Абдусаматов (Ўзбекистон), қозоқ драматурги С. Жунусов ёзувчиларнинг турмушни унинг бутун хилма-хиллиги ва мураккаблигида акс эттирувчи, ҳозирги замон томошабинларининг ўсиб бораётган маънавий талаб-эҳтиёжларига жавоб берадиган теран фикрли ва сермазмун асарлар яратишга интилаётганликлари тўғрисида гапирдилар. Партия билан Совет ҳукумати адибларнинг меҳнати тўғрисида доимо ғамхўрлик қилаётганликлари бунга кўмаклашмоқда. СССР Ёзувчилар союзи ва республикаларнинг ёзувчилар союзлари ҳузурида ташкил этилган драматургия кенгашлари, ҳозирги конференциямиз каби учрашувлар вақтида кенг кўламда фикрлашиб олиш ёш авторларга ҳар томонлама ёрдам ва мадад бермоқда.

Нотиқлар бундан буён ҳам пьесаларнинг тематик жиҳатдан хилма-хиллигини кенгайтириш, бугунги кун мавзуига активроқ мурожаат қилиш, характерларнинг чуқур ишланишига эришиш зарур, деб уқтириб ўтдилар. Бунинг учун совет кишиларининг меҳнат ва ижодий фаолияти барча соҳаларига фаолроқ кириб бориш, саноат корхоналарида ва қурилишларда, совхозлар ва колхозларда, олимлар лабораторияларида ва студентлар аудиторияларида персонажлар ва янги-янги сюжетларни қидириб топиш зарур. Чунки халқимизнинг қаҳрамонона кундалик ишлари — маданият арбоблари учун битмас-туганмас илҳом манбаидир.

Конференцияда халқаро майдонда идеологик курашнинг ҳозирги пайтда кескинлашганлиги ёзувчилар ижодига янги-янги жиддий талаблар қўяётганлиги тўғрисида гапирилди. Бу эса адиблар зиммасига совет турмуш тарзи афзалликлари, ССР Иттифоқи халқлари ишларининг гўзаллиги ва улуғворлиги, уларнинг планетада тинчликни мустаҳкамлашга бўлган муддаолари ишонарли тарзда очиб берилган асарлар яратиш йўлида янги куч-ғайратлар сарфлаш мажбуриятини юклайди. Мамлакатимиз сўз усталари планета халқларига инсонпарварлик ва тараққиётнинг юксак идеалларини ҳамиша етказиб бердилар ва шундай қилмоқдалар, чинакам озодлик ва демократия, тенглик ва қардошлик учун курашмоқдалар.

Конференция иштирокчилари кўпдан кўп мўътабар анжуманлар ўтказилаётган дўстлик шаҳри, йирик маданият маркази — Тошкент драматургларнинг учрашув жойи қилиб танланганлиги бежиз эмаслигини айтдилар. Ҳозирги вақтда Ўзбекистондаги 30 та театр афишаларида Москва, Украина, Озарбайжон ва бошқа қардош республикалар таниқли ёзувчиларининг номларини кўриш мумкин. Ана шу муаллифлар асарларининг кўпчилиги ижодий ҳамдўстликда яратилган. Масалан, «Икки дил достони» балети шундай асарлардандир. Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат академик катта театри конференция иш бошлаган биринчи кунда меҳмонларни ўзининг ана шу спектаклига таклиф этди. Асар РСФСР, Озарбайжон ва Ўзбекистоннинг санъат ва адабиёт усталари иштирокида саҳнага қўйилди. Ўзбекистон муаллифларининг пьесалари мамлакат турли театрларининг саҳналарида муваффақият билан қўйилмоқда.

Конференция ўз ишини давом эттирмоқда. Конференция программасига мувофиқ унинг қатнашчилари драматургиянинг энг муҳим проблемалари юзасидан кенг кўламда фикрлашиб оладилар. Янги театр постановкалари билан танишадилар, Самарқанд ва Навоийга сафар қиладилар.

(ЎзТАГ).

ШОИР КАЛОМИ АСРЛАР ОША ЯШАЙВЕРАДИ

Ўзбекистонда Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 500 йиллигига бағишланган тантаналар давом этмоқда.

Бобур тўғрисидаги китоб муаллифи, таниқли совет шарқшуноси, Москвадан келган профессор И. В. Стеблева, Қирғизистон ССР Фанлар академияси тил ва адабиёт институтининг директори, Қирғизистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. Содиқов, юбилей тантаналарининг бошқа қатнашчилари шоир меросига катта баҳо бердилар.

Улар Ўзбекистон Фанлар академияси Қўлёзмалар институтида Бобур ҳаёти ва ижодиёти тўғрисидаги материаллар билан танишдилар. Тантаналарнинг қатнашчилари шоир юрти — Андижонга жўнаб кетдилар, бу ерда юбилей тадбирлари давом эттирилади. (ЎзТАГ).

ҲАМДЎСТЛИК МУСТАҲКАМЛАНИБ БОРМОҚДА

19 апрель куни Тошкентда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар олий ва ўрта махсус таълим министрлари ўринбосарларининг кенгаши бошланди. Кенгашни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева очди.

Кенгаш иштирокчилари олий ва ўрта махсус таълимни ташкил этиш масалаларини муҳокама қиладилар. (ЎзТАГ).

РАСМИЙ БЎЛИМ

МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ХАТЛАРИГА ДОИМО ЭЪТИБОР БЕРИЛСИН

СССР Министрлар Совети Президиуми ўзининг навбатдаги мажлисида меҳнаткашларнинг хатларини кўриб чиқиш ишлари аҳволи тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раиси Н. Ж. Худойбердиев, СССР енгил саноат министри Н. Н. Тарасов ва СССР озиқ-овқат саноати министри В. П. Ленининг докладларини тинглади ва муҳокама қилди.

СССР Министрлар Совети Президиуми қабул қилган қарорида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, республиканинг маҳаллий совет ва хўжалик органлари, шунингдек СССР Енгил саноат министрлиги ва СССР Озиқ-овқат саноати министрлиги гражданларнинг хатлари билан ишлаш ва гражданларни қабул қилишни уюштириш тўғрисида КПСС XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорларини бажара бориб, мана шу муҳим соҳада ишнинг қўйилишини яхшилаш чораларини кўрмоқдалар, деб уқтириб ўтди. Бу масалалар СССР мазкур министрликлари коллегияларининг ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг мажлисларида, халқ депутатлари маҳаллий Советлари сессияларида ва уларнинг ижроия комитетлари мажлисларида мунтазам равишда муҳокама қилинмоқда; ўзларига қарашли корхоналарда, ташкилот ва муассасаларда шу соҳадаги ишларнинг аҳволи устидан назорат қилиб турилмоқда. Хатларни анализ қилиш ва умумлаштиришга доимо эътибор берилмоқда, шундан келиб чиққан хулосалардан амалий ишда фойдаланилмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советида ва маҳаллий совет органларида хатларнинг кўпчилигини шу ташкилотларнинг раҳбарлари кўриб чиқмоқдалар, шу хатлардан кўпи жойларнинг ўзига бориб текширилмоқда. Меҳнаткашларнинг хатлари ва таклифлари билан ишлашни яхшилаш учун очиқ хатлар куни, қишлоқ йиғинларини ўтказиш каби формалардан актив фойдаланилмоқда, бу ишга депутатлар ва жамоатчилик кенг жалб этилмоқда.

Шу билан бирга СССР Халқ контроли комитети томонидан СССР Енгил саноат министрлигида ва СССР Озиқ-овқат саноати министрлигида ўтказилган текшириш, шунингдек, СССР Министрлар Совети Ишлар мудирлиги ходимларининг Ўзбекистон ССРда шу ишларнинг аҳволи билан танишиб чиқиши натижалари меҳнаткашларнинг хатлари билан ишлашда камчиликлар ва нуқсонлар борлигини кўрсатди.

СССР Енгил саноат министрлиги ва СССР Озиқ-овқат саноати министрлиги тайёрланаётган маҳсулотнинг сифатини ошириш ва хилини кўпайтириш тўғрисида, моддий, меҳнат ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланишни таъминлаш, социалистик мулкни муҳофаза қилишни кучайтириш, ходимларнинг уй-жой, маиший шароитини яхшилаш, хат ва шикоятлар ёзилиши сабабларини бартараф этиш чораларини кўриш тўғрисида меҳнаткашларнинг таклифлари ва истакларини амалга ошириш йўлида лозим бўлган даражада қатъият кўрсатмаяптилар. Бирлашмаларга ва корхоналарга раҳбарликни яхшилаш учун шу сигналлардан етарли даражада фойдаланилмаяпти. Министрликлар хўжасизликка, давлат интизомини бузишга йўл қўйган, хизматини суиистеъмол этган шахсларга нисбатан етарли даражада талабчанлик кўрсатмаяптилар.

Ўзбекистон ССРда уй-жой шароитини яхшилаш тўғрисидаги маиший хизмат корхоналарининг қониқарсиз ишлаётганлиги ҳақида хатларнинг кўплигига уй-жой майдонларини фойдаланишга топшириш планлари ва маиший хизматнинг кўпгина турлари юзасидан планлар бажарилмаётганлиги сабаб бўлмоқда.

СССРнинг мазкур министрликларида, шунингдек, Ўзбекистон ССРда гражданларнинг хатларига эътиборсизлик билан, юзаки қараш ҳолларига йўл қўйилмоқда, хатларни кўриб чиқиш муддатларига риоя қилинмайди, меҳнаткашларнинг хатлари юзасидан қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши устидан назорат етарли эмас.

СССР Министрлар Совети Президиуми, СССР Енгил саноат министрлиги, СССР Озиқ-овқат саноати министрлиги зиммасига ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига хатларни кўриб чиқиш ва гражданларни қабул қилишни ташкил этиш ишларини яхшилаш ва аниқланган камчиликларни бартараф этиш учун зарур чораларни кўриш вазифасини юклади.

СССР министрликларига, идораларига ва иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советларига қуйидагилар:

таклифларни, аризалар ва шикоятларни кўриб чиқиш ва гражданларни қабул қилишни уюштириш ишларини партия Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми ва КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг 1982 йил 9 декабрь қарори асосида янада такомиллаштириш юзасидан тегишли тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишни таъминлаш;

иқтисодий ва социал ривожланиш масалалари юзасидан қарорларни тайёрлаганда меҳнаткашлардан тушган таклифлардан тўлароқ фойдаланиш, йўл қўйилган хўжасизлик ва суиистеъмол фактлари, корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар ишидаги бошқа камчиликлар юзасидан тегишли чоралар кўрилишини таъминлаш;

меҳнаткашларнинг хатларида ва оғзаки мурожаатларида ўртага қўйилган масалаларнинг ўз вақтида ва тўғри ҳал этилиши учун бошқарув барча бўғинларининг ходимларига нисбатан талабчанликни ошириш, меҳнаткашларнинг таклифларини, аризалари ва шикоятларини кўриб чиққан вақтда уларнинг талаб ва эҳтиёжларига нисбатан сансалорликка ва бепарволикка йўл қўйган шахсларни жавобгарликка тортиш таклиф этилди.

МЕҲНАТКАШЛАРНИ КОРЖОМАЛАР БИЛАН ТАЪМИНЛАШНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС «Меҳнаткашларни коржомалар, махсус пойабзал ва бошқа шахсий муҳофаза воситалари билан таъминлашни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилдилар.

Мазкур қарорда коржомалар тикиш учун газлама ва материаллар ишлаб чиқариш, шунингдек махсус пойабзал ва бошқа шахсий муҳофаза воситаларини ишлаб чиқариш юзасидан топшириқлар кўзда тутилди.

СССР Енгил саноат министрлигига, СССР Ички ишлар министрлигига, СССР Химия саноати министрлигига, СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлигига, СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигига ва Медицина саноати министрлигига коржомалар, махсус пойабзал ва бошқа шахсий муҳофаза воситаларини ҳамда материалларини ишлаб чиқариш сифатини янада яхшилаш ва хилини кўпайтириш юзасидан 1983 — 1985 йилларда амалга ошириладиган тадбирларни ишлаб чиқиб амалга ошириш, кўмир, нефть ва газ саноати ходимлари учун шунингдек, хотин-қизлар учун, уларнинг дидини ва санитария-гигиена талабларини ҳисобга олган ҳолда коржомалар ва махсус пойабзал тайёрлашга алоҳида эътибор бериш таклиф этилди.

СССР Енгил саноат министрлиги ўн иккинчи беш йилликда ҳар йили юз миллион квадрат метр ҳажмида коржомалар тикиш учун кийимбоп газлама тўқиб чиқарадиган иккита комбинатни қуриш учун тайёргарлик ишларини 1984—1985 йилларда амалга ошириши лозим.

Газламалар, коржома ва махсус пойабзал тайёрлаш учун технология асбоб-ускуналарини ишлаб чиқиш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш юзасидан топшириқлар ҳам белгиланди.

Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари:

область марказларида ва катта саноат шаҳарларида аҳолига коржома ва пойабзал сотадиган магазинлар очиш чораларини кўришлари;

химиявий тозалаш ва кир ювиш корхоналарида унча катта бўлмаган саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, совхозлар ва колхозлар учун коржомаларни химиявий усулда тозалайдиган ва ювадиган айрим участкаларни ташкил этиш чораларини кўришлари лозим.

Коржомаларни химиявий тозалайдиган ва ювадиган химиявий тозалаш ва ювиш корхоналарини қуриш учун министрликлар ва идораларнинг ўз улушларини қўшишга рухсат берилди.

Министрликлар ва идоралар, тегишли касаба союзлари Марказий Комитетлари ва Советлари билан биргаликда ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларни коржомалар билан, махсус пойабзал ва бошқа шахсий муҳофаза воситалари билан таъминлашга доир ишларни яхшилаш тадбирларини ишлаб чиқишлари ва амалга оширишлари, шунингдек мазкур кийимлардан фойдаланиш юзасидан белгиланган муддатларга риоя қилиниши ва улардан тежаб фойдаланиш устидан контролликни кучайтиришлари бу ишда хўжалик раҳбарлари ва касаба союзлари органларининг масъулиятини оширишлари лозим.

* * *

СССР Министрлар Совети бундан ташқари бир қанча масалалар юзасидан, жумладан:

кўмир учун қувур гидротранспортини ривожлантириш тадбирлари тўғрисидаги;

ем-хашак етиштиришни кўпайтириш учун Олтой ўлкасида суғориш системаси қурилишини тезлатиш тадбирлари тўғрисидаги;

қурилишда устама ҳаражатлар ва план жамғармалари нормалари тўғрисидаги;

СССР халқларининг 1983 йилги ёзги саккизинчи спартакиадасини ўтказишни таъминлаш ва совет спортчиларини 1984 йилги олимпиада ўйинларига тайёрлашга оид қўшимча тадбирлар тўғрисидаги масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

Ўзбекистонда бир неча кун мобайнида Вьетнам — Совет дўстлиги жамияти бўлимлари ва филиалларининг раҳбарлари, Вьетнам Социалистик Республикаси жанубий вилоятлари партия ва давлат ходимлари делегацияси меҳмон бўлди. Делегацияга Донгнай вилояти Ватан фронтининг раиси ўртоқ Бать Тует бошчилик қилди.

Вьетнамлик меҳмонлар Ўзбекистон пойтахтининг диққатга сазовор жойлари ва янги қурилишлари билан танишдилар, Тошкент музей ва театрларида бўлдилар. Улар Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида ва Ўзбекистон шоличилик илмий тадқиқот институтида бўлиб, ўзбек селекционерларининг илғор методлари билан танишдилар. Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятида жамият активистлари билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашув вақтида вьетнамлик дўстлар республика меҳнаткашларининг фан, маданият, экономикадаги муваффақиятлари, аҳоли фаровонлиги юксалиши билан қизиқдилар.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА ЛЕНИН МУКОФОТИ ВА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ КОМИТЕТИДА

18 апрель куни академик А. П. Александров раислигида СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасида Ленин мукофоти ва СССР Давлат мукофоти комитетининг пленуми бўлди.

Пленум ишида таниқли олимлар ва мамлакат халқ хўжалиги мутахассислари иштирок этдилар.

Пленум 1983 йил СССР Давлат мукофотлари олиш учун тақдим этилган ишларни кўриб чиқди ва улардан конкурсда қатнашиш учун энг муносибларини танлаб олди.

Бу ишлар рўйхати «Известия» газетасида эълон қилинади.

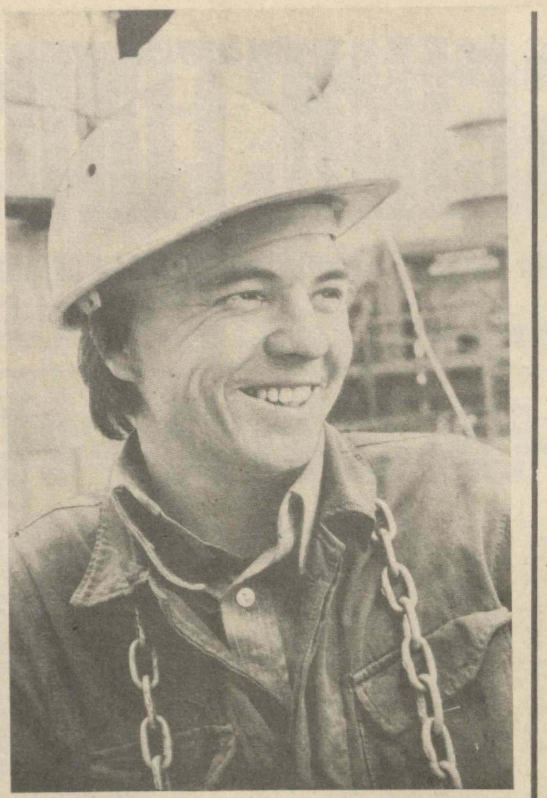

К. МАРКС ТУҒИЛГАН КУННИНГ 165 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

«МАНИФЕСТ» ОДЕССАДА НАШР ЭТИЛГАН

Одессадаги А. М. Горький номли илмий кутубхонада «Буюк мутафаккир ва революционер» деган мавзуда виставка очилди. Бу ерда «Капитал»нинг ва илмий коммунизм асосчиси бошқа асарларининг у ҳаёт вақтида чоп этилган нашрлари намойиш қилинмоқда.

Махсус бўлим «Коммунистик партия Манифести»га бағишланган. Аср бошида Одесса мазкур программавий ҳужжат нашр этилган марказлардан бири эди. «Буревестник» хусусий нашриёти 1905 йилда В. И. Ленин билан мунтазам алоқа ўрнатди. Ўша вақтда Ленин чет элларда яшарди. Нашриёт шу йили «Манифест»ни, К. Маркснинг «Францияда гражданлар уруши» китобчасини В. И. Ленин таҳрири остида ва В. И. Лениннинг «Аграр масала ва Маркс танқидчилари» китобчасини икки марта нашр этди. «Манифест» атиги икки йил ичида Одессада олти марта босмадан чиқарилди. Китобнинг умумий тиражи қарийб 30 минг нусхани ташкил этди. Хусусий нашриётлар биринчи рус революцияси йилларида бундай тақиқланган адабиётларни нашр этиш учун руҳсат берилишини талаб қилганларида энг аввало даромад кўришни кўзда тутган эдилар, албатта.

Шу фактнинг ўзи ҳам чор Россияси учун ноёб воқеадир. Маъмурлар империянинг бутун территориясида марксистик адабиётлар тарқатилишини қатъиян тақиқлаб қўйган эдилар. Одесса цензураси ходимлари самодержавияни ларзага келтирган революцион вазият ҳукм сурганлигига қарамай, бундай олий фармойишларга қулоқ тутмадилар. Улар «Манифест»ни босишга руҳсат бердилар, лекин унинг номини ўзгартиришни талаб қилдилар. Шу тариқа Карл Маркс ва Фридрих Энгельснинг буюк асари уч хил номда: «Буржуазия, пролетариат ва коммунизм», «Коммунизм» тўғрисида», «Синфларнинг ҳозирги даврдаги кураши» номлари остида нашр этилди.

Бу нашрлар ўз ўқувчиларини тез топиб, қўлдан-қўлга ўтди, кенг халқ оммаси билимини оширишди.

П. МИХАЙЛЮК,
ТАСС мухбири.

КОНКУРС ЯКУНЛАНДИ

Вокалчиларнинг III республика конкурси 18 апрель куни Тошкентда лауреатларнинг концерти билан ниҳоясига етди. Конкурсда ёш ижрочилардан қарийб 50 киши қатнашди. РСФСР халқ артисти, Римский-Корсаков номли Ленинград давлат консерваториясининг профессори И. П. Алексеев бошчилигидаги жюри конкурс қатнашчиларидан 13 кишига ғолиблик унвонини ва дипломларини топширди. Лекин вокалнинг айрим жанрлари бўйича биринчи ўринни бермасликка қарор қилинди. Лауреатлар орасида Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясининг талабалари К. Сержанов ва М. Хуррамов, фарғоналик қўшиқчи Д. Дадажонова ҳамда Островский номидаги Тошкент театр ва рассомлик институтининг студенти Ш. Пирматов бор.

Энг яхши ижрочилар вокалчиларнинг Бутуниттифоқ конкурсида Ўзбекистон номидан қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар. (ЎзТАГ).

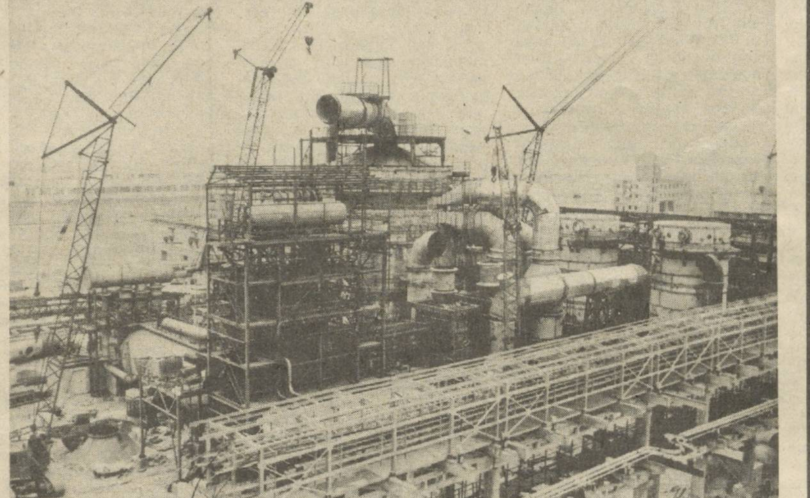

ФАРҒОНА. Янги Қўқон химия заводининг олтингугурт кислотаси ишлаб чиқариш цехи қурилиши ниҳоясига етмоқда. Иншоот тикланишида фаол иштирок этаётган қурувчи ва монтажчилар комплексни шу йилнинг учинчи кварталида ишга туширишга бел боғлашган. Бунга эришиш учун бунёдкорлар коллективларининг ярмидан кўпи бригада пудрати методи асосида меҳнат қилмоқдалар. Суратда: (юқорида) илғор монтажчи коммунист Шамил Абдусатторов. Пастда эса — цех қурилишининг умумий кўриниши.

Ш. Алимов, Т. Маҳкамов фотолари. (ЎзТАГ).

Республикамиз бўйлаб

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Каттақўрғондаги мол гўшти етиштиришга ихтисослашган чорвачилик комплекси муддатидан бир йил илгари лойиҳадаги қувватга етказилди. 25 минг бош бузоқни сўқимга боқишга мўлжалланган корхона ҳар ойда қарийб 500 тонна гўшт тайёрлай бошлади. Комплексда барча ишлаб чиқариш жараёнлари механизациялаштирилган. Ишлаб чиқаришни қишлоқ ҳунар-техника билим юртларида махсус тайёргарликдан ўтган юқори малакали ишчилар бошқармоқдалар.

Комплекс ходимлари молларни семиртиришда республикада энг юқори кўрсаткичга эришмоқдалар. Бу ерда моллар бир кеча-кундузда 950 граммгача семиртирилмоқда. Новвосларнинг гўштга топшириладиган ўртача вазни 412 килограммга етказилаётир.

МУСОБАҚА ҒОЛИБИ

Қизилтепа районидаги «Маликчўл» совхозида илғор чўпонлар кўп. Улар орасида Шаман Авазов ҳар доим мусобақада илгарилаб бормоқда. Шаман Авазов 5 йил сурункасига хўжалик қоракўлчилари социалистик мусобақасининг ғолиби бўлиб келмоқда. Айни вақтда ҳам илғор чорвадор ўз зиммасидаги топшириқни биринчи бўлиб адо этди. У ҳар 100 совлиқдан 206 тадан қўзи олди. Ғолиб чорвадор давлатга қоракўл тери топшириш планини ҳам муваффақиятли бажарди.

ЧОРВАЧИЛИК ФЕРМАЛАРИГА

Сурхондарё областининг Ангор, Термиз ва бошқа жанубий районлари хўжаликларида ҳар гектар майдонда 60—70 центнердан беда ўриб олинмоқда. Областда ем-хашак учун экилган ўтларнинг ҳам дастлабки ўрими бошланди. Далаларда пичан ўриш машиналари ва бошқа механизмлар тез суръат билан ишламоқда. Ўриб олинган ўтларнинг бир қисми чорвачилик фермаларига жўнатилаётир. Бу йил областда ҳар гектар майдондан камида 200 центнердан пичан тайёрлаш мўлжалланмоқда.

ҚАРОР ВА ИЖРО

ЮЗАКИЧИЛИК ОҚИБАТИ

ЁКИ НОРИН РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШ, ҚАРОРЛАРНИНГ ИЖРОСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ЎЛДА-ЖЎЛДА ЭКАНЛИГИ ХУСУСИДА

«Ўзбекистон» колхози партия комитети секретарлигига сайлангунича Ҳамид Нурматов Норин район партия комитети партиявий-ташкилий ишлар бўлимида инструктор бўлиб ишларди. Яқинда у вазифасидан бўшатишларини сўраб ариза кўтариб келди. Соғлиғининг мазаси йўқмиш... Коммунист Абдуаҳад Ходиев ҳам «Победа» колхозига уч йилгина раис бўлди. Бахтга қарши, хўжалик бирор йил ҳам планни уддалай олмади. Яқинда райкомга келиб, соғлиғим ёмонлашаётгани учун ишдан бўшатишларингизни илтимос қиламан, деган мазмунда ариза берди. Райком бюроси унинг илтимосини қондирди...

Норинда 1981 йили 3 та, 1982 йили битта, 1983 йили 3 та колхоз правлениесининг раиси ўзгартирилди. Район партия комитетининг кадрлар билан ишлаш соҳасидаги фаолиятига оид шу сингари нохуш фактлар уч-тўрт йилдан бери бу ерда пахта тайёрлаш давлат планлари нега бажарилмаётгани хусусида мулоҳаза юритишга мойиллик уйғотади.

Райкомнинг масъул ходимлари «Октябрь» колхози партия комитетининг секретари Турғунпўлат Олимовни мақташди. Яхши партия ходими, топшириқни ҳамиша оғишмай бажаради, бекорга райкомнинг бюро аъзолигига сайланмаган, дейишди. Олимов илгари колхозда бухгалтер бўлиб ишларди. Уч йилдирки, колхоз коммунистларига етакчилик қилмоқда. Колхознинг ишлаб чиқариш участкаларида 11 та цех партия ташкилоти ва 7 та партия группаси бор. 193 коммунист хўжаликнинг турли соҳаларида меҳнат қилмоқда. Лекин бу колхоз ҳам бир неча йилдирки, планни уддаламаяпти.

— Колхоз коммунистлари бу доғни ювиш учун қандай ишларни амалга оширишяпти?

Партком секретари столга бир тўп қарор ва тадбирларни ташлади. Улардан бирини қўлга олдим. Номини айнан келтираман: «Норин районидаги «Октябрь» колхозида 1981 йилда планда бажарилмай қолган 412 тоннани 1982 йилда қўшиб етиштириш тадбири». Партком тузган бу «тадбир»да партиявий-ташкилий ва сиёсий-тарбиявий ишлар ҳақида бирорта ҳам фикр йўқ. Шунинг ўзиданоқ, партком секретари ўз вазифасини қандай тушунишини билиш мумкин. Партия комитети ишлаб чиқаришга раҳбарлик савиясини, коммунистларнинг авангардлик ролини пасайтириб юборгани учун ўтган йили 1981 йилги қарзни узиш уёқда турсин, колхоз давлатдан бурунги йилдагидан ҳам кўп қарздор бўлиб қолди. Еттита йириклашган бригаданинг бештасига коммунистлар раҳбарлик қилишади. Ўтган йили коммунистлар бошлиқ тўртта бригада ва звено планни бажармади. 1982 йилги қолоқликдан қутулиш учун партия комитети яна аввалгидек тадбир ишлаб чиқибди. Унда ҳам план ва мажбуриятларнинг бажарилишини идеологик жиҳатдан таъминлаш, хўжаликка раҳбарлик савиясини ошириш, кадрларни сўз ва иш бирлиги руҳида тарбиялаш сингари масалалар ҳақида эмас, балки, агротехника тадбирларини қандай амалга ошириш лозимлиги тўғрисида маслаҳатлар ёзилган.

Турғунпўлат Олимов райкомнинг бюро аъзоси сифатида раҳбар партия органларининг қарор ва кўрсатмаларини коммунистлар ўртасида ишлаб чиқишга етарли эътибор берган бўлса керак, деб ўйлаган эдик. Аммо бундай эмас экан. Наманган область партия комитетининг бюроси 1982 йили Тўрақўрғон районидаги «Ўзбекистон» ва Норин районидаги «Коммунизм» колхозлари партия ташкилотларининг пахта етиштиришни янада кўпайтириш, прогрессив технологияни ва комплекс агротехника тадбирларини жорий этиш соҳасидаги иши тўғрисида қарор қабул қилган эди. Пахта етиштириш бўйича қўлга киритилган ютуқ ва камчиликлар тўғри таҳлил қилинган, ибратли тажрибаларни тезроқ жорий этиш асосида пахтачиликни кескин ривожлантиришга оид йўл-йўриқлар берилган эди. Бироқ партия комитети энг осон йўлни тутди: қарорни ҳар томонлама ўрганиб ўтирмай, очиқ партия йиғилишининг кун тартибига иккинчи масала сифатида киритди. Аммо... масала йиғилишда муҳокама қилинмади. Кейинроқ протоколга шундай деб ёзишди: «Райком бюросининг хати ҳақида партком секретарининг ахбороти тингланди». Райком бюросининг аъзоси қарор билан хатнинг фарқига бормаслиги кишини таажжублантиради.

Шунга қарамай, 1982 йилнинг охирида райкомга бу масала юзасидан тузилган тадбирлар тўла бажарилди, деб ахборот берилди. Ваҳолонки, партком ҳеч қандай тадбир тузмади, колхоз сурункасига планни уддалай олмаётган бир пайтда бу қарорни контролдан чиқармаслик керак эди.

Райкомнинг бюроси «Октябрь» колхози правлениеси ва партия ташкилотининг турмуш маданиятини юксалтириш ва мактабгача тарбия муассасаларига раҳбарлиги тўғрисида қарор қабул қилди. Унда хўжаликда бу борада йўл қўйилган камчиликлар кўрсатиб ўтилди. Партия ташкилоти секретари қарорнинг очиқ партия йиғилишида муҳокама қилиниб, аҳволни тузатиш чоралари кўрилишига эришиш ўрнига райком бюроси шундай қарор қабул қилди, деб ахборот бериш билангина кифояланди.

«Коммунизм» колхози партия ташкилотининг иши тўғрисида область партия комитети қарор қабул қилганини юқорида эслатган эдик. Колхоз партия ташкилоти ўша қарорни қандай бажаргани билан ҳам қизиқдик. Қарорда 1979 йилда колхозда учта, 1981 йилда иккита бригада планни бажармагани учун 500 тонна пахта кам тайёрлангани, икки ярусли плугларда ер ҳайдаш 45 процент, чигитни аниқ уялаб экиш 42 ва механизация ёрдамида чеканка қилиш 54 процент бажарилгани, уч йил ичида биринчи сортга сотилаётган пахта миқдори 11,5 процент камайгани, бригада ва звено бошлиқлари орасида партия қатламини мустаҳкамлашга аҳамият берилмаётгани кўрсатиб ўтилган эди. Қарор асосида хўжалик коммунистлари тадбир белгилаб, 1982 йилнинг декабрь ойида унинг бажарилиши ҳақида райкомга ахборот тайёрлашди.

Лекин бу ахборотда кўрсатилган камчиликлар қандай бажарилгани ҳақида бирорта ҳам гап йўқ. Чунки амалда ўзгариш бўлмаган-да! Умумий сўзлар йиғиндисидан иборат бўлган бу ахборот билан партком кимни чалғитмоқчи? Ахир, колхоз ўтган йили планни бажармади-ку? Ҳосилдорлик деярли бир центнер камайиб кетди-ку? Булар партия комитети хўжаликка оқилона раҳбарлик қила олмаётганлигини кўрсатмайдими? Умуман, ўтган йили Норинда ўн хўжаликнинг саккизтаси планни бажара олмади. Шу сабабли барча партия ташкилотларининг секретарлари обком қарорининг ижроси ҳақида номигагина ахборот ёзиш билан чекланишди. Райком ходимлари ҳам бу пала-партиш «ҳужжатлар»ни қабул қилаверишган, обком қарорининг ижросини чуқур таҳлил қилишга вақт топишмаган.

Бултур «Коммунизм» колхозида экиш майдонлари талон-торож қилинди. Пахта экилиши лозим бўлган 37,1 гектар ерга пиёз сепилди. Бу ҳақдаги гап-сўзлар райкомгача етиб боргач, харом томоқлар экқан пиёз ўрнига чигит қадалди. Бу биргина мисол ҳам хўжаликнинг раҳбарлик лавозимларини эгаллаган айрим шахслар ўз манфаатлари йўлида иш тутаётганликларини, план, ишлаб чиқариш ва давлат интизомини қўпол равишда бузаётганликларини кўрсатади. Райком бюроси колхоз раиси, партком секретарига хайфсан эълон қилди. Аммо партком секретари Д. Маллабоев райкомга жўнатган ёзма ахборотда пахта ўрнига пиёз экилишига рухсат берган бригада ва звено бошлиқларига қандай жазо берилгани ҳақида бирор оғиз ҳам гап айтилмаган.

Энгельс номли колхоз территориясида яшовчи бир гуруҳ коммунистлар область партия комитетига хўжаликда бошқа экинларга ажратилган ерларга пиёз экилгани ҳақида ёзишди. Текшириб кўрилганида ҳақиқатан ҳам планда белгиланган 3 гектар ўрнига 16,5 гектар ерга пиёз экилгани аниқланди. План интизомининг ана шундай бузилиши орқали 5,1 гектар ерга беда, 4,4 гектарга маккажўхори, 3 гектар ерга полиз экинлари ва бир гектар майдонга лавлаги экилмай қолди. Алмашлаб экиш 1982 йилга келиб, 22 процент камайиб кетди. Район партия комитети колхоз раиси Абдуғани Тўлановга хайфсан эълон қилиш билан кифояланди. Тўланов, аввало, кадрлар ва мутахассисларга нисбатан талабчанликни бўшаштириб юборди, алмашлаб экишга панжа орасидан қаради, колхоз уставини бузди. Коммунал уйи бўла туриб, хизмат мавқеидан фойдаланиб, данғиллама шахсий уй қуриш ташвишига тушди. Ўтган йилги план 93 процент бажарилди, ҳосилдорлик ҳам пасайиб кетди.

Бу нуқсонлар район партия комитети, унинг бюроси кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш масалаларига партия XXVI съезди талаблари асосида ёндашмаётгани, кадрларни раҳбарлик лавозимига тайинлашда қуйи партия ташкилотларининг фикри билан ҳисоблашмаётгани оқибатида келиб чиқмоқда.

Райком бюроси 1982 йилда қишлоқ хўжалиги масалаларига оид 50 та, жумладан пахтачиликни ривожлантириш бўйича 10 та масала кўрди. Бироқ бу масалалар юзасидан қабул қилинган қарорларнинг ижроси изчил ташкил этилмади. Қуйи партия ташкилотлари коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлигини ошириш борасида етарли иш олиб бормадилар. Сурункали оқсаш сабаблари тўғрисида сўрасангиз, ҳар йилгидек еримиз заҳкаш, пахта етиштириш қийин бўляпти деган жавобни эшитасиз. Лекин бунинг олдини олиш учун жиддий тадбирлар кўрилмаяпти. Заҳ ариқ ва зовурларни тозалаш, мелиорация ишларини бажариш ўлда-жўлда.

Норинда айрим хўжалик раҳбарлари, партия ташкилотчилари планни бажармай, ишдан кетиш ҳақида ариза кўтариб юрганликлари, колхоз ерлари харомтомоқлар томонидан талон-торож қилинаётгани, экономикани мустаҳкамлаш, турмуш маданиятини ошириш масалалари ўлда-жўлда қолиб кетаётгани каби салбий фактларнинг барчаси район партия комитети кадрлар билан ишлаш, қарорларнинг ижросини назорат қилиш, хўжаликка раҳбарликни КПСС XXVI съезди илгари сурган талаблар даражасида амалга оширмаётгани оқибатида содир бўлмоқда.

А. НИЕЗОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ VII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ—ҲАЁТГА!

СУВ, СУҒОРИШ ВА ФАН

ЕЧИМИНИ КУТАЁТГАН МУАММОЛАР

Партия XXVI съезди қарорларида фундаментал фанлар соҳасида илмий-тадқиқот ишларини кучайтиришга жуда катта эътибор берилган, олинган натижаларни амалиётга тезкорлик билан жорий этиш уқтириб ўтилган. Ўзбекистон олимлари суюқлик ва газ механикасини ривожлантиришда ана шу кўрсатмаларга оғишмай амал қилмоқдалар.

Табиатда учрайдиган суюқлик ва газлар ҳаракатини, унинг қонунларини ўрганиш жуда катта аҳамиятга эга. Бу соҳа билан гидроаэродинамика фани шуғулланади. Математикага асосланган ва фундаментал фанлар қаторидан жой олган бу фан ёрдамида самолётнинг учиш қонунлари ишлаб чиқилган. Ракеталар, тез юрар кемалар, канал ва қувурлардаги суюқлик ҳаракатлари ўрганилган. Шуниси ҳам борки, табиатда ва техникада учрайдиган суюқликлар аралашма ҳолида бўлади. Масалан, қазиб чиқариладиган нефть таркибида сув, газ ва қаттиқ жисм заррачалари учрайди. Дарё суви таркибида кўплаб қум заррачалари бор, юрак-томир системасида ҳаракат қилаётган қонда плазма, эритроцит ва бошқа моддалар мавжуд. Буларнинг ҳар бири илмий тилда фаза, аралашмалар эса кўп фазали муҳитлар деб юритилади.

Жаҳоннинг гидроаэродинамика соҳасида иш олиб бораётган ман-ман деган олимлари бундай аралашмалар ҳаракатининг математик назариясини яратишга ҳаракат қилдилар. Ниҳоят 1956 йилга келиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Халил Аҳмедович Раҳматулин томонидан шундай назарияга асос солинди. Ўшандан бошлаб бу соҳага доир илмий изланишлар Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг механика (ҳозирги М. Т. Ўрозбоев номидаги механика ва иншоотларнинг сейсмик мустаҳкамлиги) институти қошидаги гидродинамика лабораториясида кенг кўламда ривожлана бошлади.

Ушбу лабораторияда ўтган даврда икки фан доктори ва 30 дан ортиқ фан кандидати тайёрланди. Шундай қилиб, Ўзбекистонда кўп фазали муҳитлар механикаси соҳасида янги илмий мактаб пайдо бўлди. Тошкент механиканинг ушбу соҳаси бўйича Иттифоқимиздаги асосий марказлардан бирига айланди.

Бу ерда тадқиқотчилар фаннинг фундаментал назарияларини ривожлантириш билан бирга ундан олинган натижаларни халқ хўжалигининг турли соҳаларига татбиқ этиш, мавжуд муаммоларни ҳал қилиш билан машғулдирлар.

Кўп фазали муҳитлар гидродинамикасида қўлга киритилган фундаментал текширишлар натижаларини қўлланиш, айниқса, қишлоқ хўжалигида катта аҳамиятга эга бўлиб қолди. Чунончи, тупроқда намликнинг тарқалиш қонунларини, шунингдек янги суғориш техникасидаги серғовак қувурларда сув ҳамда унинг таркибидаги ўғит ёки қум заррачаларининг ҳаракат қонунларини ўрганиш суғоришга сарф бўладиган сувни ҳозиргига нисбатан кўп миқдорда иқтисод қилиш ва ҳосилдорликни ошириш имконини беради. Замонавий агротехника талабларига кўра шундай суғориш системаларини яратиш керакки, бунда қуйидаги иккита шарт албатта бажарилиши лозим. Биринчидан, суғориш даврида тупроқдаги намлик маълум чуқурликкача бориши керак. Масалан, ғўза учун бу чуқурлик энг кўпи билан бир метргача боради. Иккинчидан, намлик етарли миқдорда бўлиши зарур. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги С. Н. Рижов олиб борган тадқиқотларга кўра, ғўза учун чегаравий дала намлиги 70-84 процент бўлмоғи керак. Намлик бундан камайса, ғўза сўлиб қолади, ортиб кетса, ғовлаб кетади. Кўриниб турибдики, ҳар икки ҳолда ҳам ҳосилдорликка путур етади.

Бу масалани сувнинг тупроққа тарқалиши қонунларини батафсил ишлаб чиқмагунча ҳал қилиш мумкин эмас. Бинобарин, тупроқдаги намлик ҳаракати жуда мураккаб бўлиб, кўпинча икки қатламнинг — сувга тўйинган ва тўйинмаган қатламларнинг умумий ва бир-бирига ўтиб турадиган ҳаракатидан иборатдир. Улар орасида ҳосил бўладиган чегара ва унинг ҳаракати қонунларини гидродинамика ёрдамидагина топиш мумкин.

Намликка қўйилган чегарани (70-84 процент) суғориш сони ва суғоришдаги сув миқдори билан бошқариб турса бўлади. Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, ўсимлик оз-оздан, тез-тез суғорилса, кўзланган мақсадга эришиш мумкин. Лекин суғориш сони ва сув миқдори тупроқнинг физикавий-химиявий тузилишига кўра қандай аниқланиши керак? Бу масалани ҳал қилишда ҳам юқорида тилга олинган кўпфазали муҳитлар гидродинамикаси қўл келади. Экспериментал кузатишларга қараганда, тупроқ намлиги 7-11 кун давомида қуйи чегара 70 процентга тушиб қолади. Бу шуни кўрсатадики, ғўзани одатдагича 4-5 марта эмас, балки оз-оздан камида ўн марта суғориш зарур. Шуниси ҳам борки, бу ҳол сувнинг кўп сарф бўлишига олиб келмайди, балки суғориш учун кетадиган сув икки марта камаяди.

Фикримизнинг далили учун сизот сувлари чуқур жойлашган соғ тупроқли экинзор учун назарий ҳисоб-китоб келтирамиз. Тупроқнинг дастлабки намлиги 50 процент дейлик. Уни 84 процентга етказиб биринчи суғориш тўхтатилади. Кейинги суғоришлар эса намлик 70 процентгача пасайган пайтда бошланади. У ҳолда далага оқизилган сувнинг ўн проценти буғланиб кетиши ҳисобга олинган тақдирда суғориш нормаси бир гектар учун 3700 кубометр атрофида бўлади. Бинобарин, мисолимизда бир гектарга 3700 кубометр сув етарли бўлгани ҳолда амалда ҳозир ана шунча майдонни суғоришда икки-уч марта кўп, 7000-10000 кубометр сув ишлатилади. Албатта, бу ортиқча сарф-харажат лекин ҳозирги ишлатиладиган суғориш системасида уни камайтириб ҳам бўлмайди. Бунда ортиқча сув сарфининг бир қисми эгатлаб суғоришда ариқларда намланиш чуқурлиги бир хилда бўлмаслигидан келиб чиқади.

Сувчилар ўқ ариқдан эгатларга сув тарағанларида сув ариқнинг охирига етиб боргунча анчагина вақт ўтади. Шунинг натижасида ариқ бўйлаб намланиш чуқурлиги текис бўлмайди. Пайкал бошидаги ғўза нормадан кўпроқ, эгат охирида эса нормадан камроқ сув ичади. Бу албатта ҳосилдорликка ва сувни тежаб-тергаб сарфлашга салбий таъсир қилади. Агарда сув ариқ охирига тезроқ етиб борса деб унинг ҳаракатини оширсак, бошқа муаммо ҳосил бўлади. Ариқнинг бошида сув ўзи билан тупроқнинг бир қисмини ювиб олиб кетиб (ирригацион эрозия), 4-5 метр нарироққа олиб бориб ташлайди. Ўз навбатда бу сувнинг ариқ белидан уриб кетишига олиб келади. Буларнинг натижасида қанча-қанча сув бекорга сарф бўлади ва ҳосилдорликка путур етади.

Шуниси ҳам борки, амалда намлик қаергача борганлигини ўлчаб турадиган датчик — нам ўлчагичлар йўқлиги туфайли кўплаб сув тупроқнинг бошқа қисмини намлаштиришга сарф бўлади. Катта илмий ходим А. Шокиров лаборатория шароитида тупроқ намлигини ўлчайдиган асбоб-влагомер яратди. Лекин у ҳозирча суғориш практикасида кенг кўламда тадбиқ этилганча йўқ.

Тошкент гидродинамиклари илмий мактабининг математик моделлари ёрдамида эгатлаб суғоришнинг янги назарияси яратилди. Бунга кўра эгатлар бўйлаб намлик бир хил чуқурликда тарқалишини таъминлайдиган тадбирлар ишлаб чиқилди. Кўп фазали муҳитлар гидродинамикаси асосида сув эрозиясини йўқотадиган қурилмалар ҳам топилди. Лекин эгатлаб суғоришда ҳал бўлмаган муаммолар кўп. Янги суғориш техникалари ёрдамида кам сув сарф қилиб, ҳосилдорликни ошириш мумкин. Жумладан, томчилатиб суғориш ёки тупроқ орасида тешик-тешик қувурлар орқали сув берилиб суғоришнинг афзаллиги ҳам назарий, ҳам амалий жиҳатдан исботланди. Бу хил суғориш техникаси — тешик-тешик ёки ғовак полиэтилен қувурлар орқали ўсимликнинг худди илдиз отаётган жойига тупроқ орасидан сув берилади. Бундай қувурлар масалан, ғўза учун ер сатҳидан 0,4-0,5 метр чуқурликка кўмилади.

Агарда шундай қувурлар орқали ўсимликлар ер устидан суғорилса, ёки тешикларига томчилаткич ўрнатилган қувурлар орқали тупроқ орасидан илдиз отаётган жойга сув етказиб берилса, буни томчилаб суғориш деб юритилади. Томчилаткич ўрнатилган суғориш системасини одатда мевазорларда дарахтларни суғоришда ишлатиш мақсадга мувофиқдир. Бу усулда суғоришни автоматлаштириш осон. Натижада мевазорни оз-оздан, тез-тез суғориб туриш ва шу зайл тупроқ намлигини керакли миқдорда ушлаб туриш мумкин. Суғориш нормаси анчагина камаяди. Ер устида бегона ўтлар йўқолади, бинобарин суғоришдан сўнг ерни қайта ишлашга кам меҳнат сарфланади. Ўғитни ҳам илдиз отадиган жойга етказиб бериш мумкинлиги туфайли у ҳам тежаб сарфланади. Ҳосилдорлик ошади.

Айни вақтда тупроқ орасидан суғоришнинг ҳам камчиликлари мавжуд. Ёғингарчилик кам бўлган йиллари чигит униб чиқиши учун намлик етишмайди. Ғовак қувурлар орқали берилган сув эса ернинг юқори қатламида жойлашган чигитгача етиб бормайди. Қувурлар ичига лойқа ўтириб қолиб, сув йўлини тўсиб қолади. Тупроқ орасидан суғоришда ишлатиладиган полиэтилен қувурларини шундай материалдан ишлансаки, ўзи арзон, бир йилга чидайдиган ва келгуси йили тупроқ билан аралаштириб ҳайдаб юборилганда ўғитга айланадиган бўлса, юқорида келтирилган камчиликлар бўлмас эди. Бундай материалдан қилинган қувурни ер сатҳидан 0,5 метр эмас, балки 10-15 сантиметр чуқурликка кўмиш мумкин. Бунда чигит экилгандан кейинги биринчи суғориш масаласи ҳам ҳал бўлади. Бир йилда у лой билан тўлиб қолмайди, табиийки, бундай қувур материалларни яратишда химик тадқиқотчилар фаол иштирок этишлари талаб қилинади.

Қишлоқ хўжалик экинларини суғоришда илмий муаммолар жуда кўп бўлиб, уларни фундаментал фанлар иштирокисиз ҳал қилиб бўлмайди. Бизнинг фикримизча, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими ва тармоқ илмий-текшириш институтлари суғоришдаги мавжуд проблемаларни ҳал қилиш мақсадида биргаликда ягона программа асосида иш олиб борсалар, айни муддао бўларди.

Ж. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

● **МОСКВА**

Москвадаги политехника музейида очилган филателия виставкаси «Ленинномa-83» деб аталган. Виставка В. И. Ленин туғилган куннинг 113 йиллигига бағишланган. Бу ерда пойтахт филателистлари тайёрлаган 30 га яқин коллекция намойиш қилинмоқда.

● **БЕЛГОРОД**

М. С. Шчепкин номли Белгород область драма театрида очилган болалар тасвирий ижодиёти виставкаси «Театр — бизнинг дўстимиз» деб аталган. Белгород ва область районларининг ёш рассомлари виставкага расмларини, болалар спектаклларига ишланган декорацияларнинг эскизларини, қўғирчоқлар, ҳайкалтарошлик композицияларини тақдим этдилар. Булар болалар тасаввуридаги театрнинг такрорланмас оламини ёрқин ва кўркам ифода этади.

● **ЛЬВОВ**

Львовдаги «Кинескоп» бирлашмаси конвейерларидан принципиал янги рангли электрон-нур трубкалари тайёр бўлиб туша бошлади. Ана шу маҳсулотнинг биринчи туркуми Киев ва Харьков корхоналарига жўнатилди, келгусида эса улар мамлакатнинг барча телевизор заводларига етказиб берилади. Бу кинескопларнинг фойдаланиш сифати яхшиланган бўлиб, ғоят тежамлилиги билан фарқ қилади.

● **ХАБАРОВСК**

Амурда одатдагидан бир ҳафта барвақт навигация бошланди. Дарёчилар бу йил Байкал-Амур магистрали ва Бурея ГЭСи қурувчиларига, ўлканинг олис районларига салкам 27 миллион тонна турли юкларни етказиб берадилар.

(ТАСС).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«РЕМОНТДАГИ СУСТКАШЛИК»

Газетамизнинг шу йил 5-февраль сонида Қорақалпоғистон автоном республикасининг айрим районлари ва хўжаликларида қишлоқ хўжалик машиналари ва механизмлари ремонти суст олиб борилаётгани, «Госкомсельхозтехника»нинг область, район бирлашмалари раҳбарларининг масъулиятсизлиги оқибатида кўп жойларда меҳнат, давлат интизомининг бузилаётгани, натижада графиклар издан чиқаётгани, механизатор кадрлар тайёрлашда ҳам ўзибўларчиликка йўл қўйилаётгани танқид қилинган эди.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДАН олинган жавобда, жумладан, шундай дейилади: — мақола район партия комитетларининг биринчи секретарлари, Қорақалпоғистон АССР қишлоқ хўжалиги министри, «Госкомсельхозтехника» область бирлашмаси раиси иштирокида кенг муҳокама қилинди. Техника ремонтида сусткашликка йўл қўйган Кегайли, Қораўзак ва Қўнғирот районларининг раҳбарлари қаттиқ танбеҳ олдилар.

Қорақалпоғистон АССР Қишлоқ хўжалиги министрлигига ва «Госкомсельхозтехника» бирлашмасига ремонт ишларини жадаллаштириш, шу мақсадда эҳтиёт қисмлар, агрегатлар каби зарур техника ускуналар билан таъминлаш тўғрисида кўрсатма берилди.

Шунингдек, мақола **Қорақалпоғистон АССР Қишлоқ хўжалик министрлиги**нинг коллегияси мажлисида ҳам кенг муҳокама қилинди. Бу ишда, айниқса, «Москва», «Қуралпа», «Кегайли», Калинин номли совхозларнинг оқсаётгани қайд қилинди. Техника ремонти сифатига совуққонлик билан муносабатда бўлгани учун Қораўзак район агросаноат бирлашмасининг техника бўйича назоратчиси А. Тойлиевга ҳайфсан берилди. Техникани кўкламги экиш кампаниясига тайёрлашда унинг сифатига эътибор қилмагани ҳамда ўз ишига совуққонлик билан қарагани учун Қораўзак район агросаноат бирлашмасининг раиси А. Давлетмурадов, «Москва», «Қуралпа» ва Калинин номли совхозларнинг директорлари С. Утепбергенов, Ж. Қурбонов, Б. Тожимуратовлар тегишлича маъмурий жазоландилар.

Ҳозирги пайтда 5350 ишчи, механизатор ва мутахассис қишлоқ хўжалиги техникасини ремонт қилиш ишларига жалб қилинди. Уларга етарли шарт-шароитлар яратиб берилди. «Госкомсельхозтехника» бўлинмалари зиммасига зарур эҳтиёт қисмлар, агрегатлар ва бошқа зарур материаллар билан ўз вақтида таъминлаш вазифаси юклатилди.

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

СОВЕТ СЕЙСМОЛОГЛАРИ МОЗАМБИКДА

МАПУТУ. (ТАСС мухбири). Мозамбикнинг метеорологик хизмати Африкадаги ёш республиканинг халқ хўжалигида тобора катта роль ўйнамоқда. Метеохизмат информациясини кемалар ва ҳаво кемалари, Антарктидадаги қутб станциялари олиб туради. Бу хизматга сейсмология, магнитология ва агрометеорология бўлимлари ҳам киради. Мозамбик метеорология хизматининг синоптиклари Москва — Мапуту — Антарктида ғоят олис рейсларининг учувчилари учун об-ҳаво маълумотларини бериб турадилар.

Фан ва саноатнинг янги тармоғини ривожлантиришда Мозамбикка ёрдам бераётган совет мутахассислари орасида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси сейсмология институтининг ходимлари бор. Совет сейсмологлари группасига геология-минералогия фанлари кандидати М. А. Тўйчиева бошчилик қилмоқда. Бизнинг асосий вазифаларимиздан бири, деди Мавлуда Абдурасуловна, зилзилаларни кузатиб бориш ва уларни қайд этишдан иборат. Малакали кадрлар етишмаслигидан метеохизмат мустақил давлат эълон этилган пайтда бир ҳолатга тушиб қолганлиги бу вазифа бажарилишини мушкуллаштиради. Кўпгина хизматларни бошқатдан бунёд этишга тўғри келади.

Совет Иттифоқи сейсмик кузатиш маълумотларини Африкадаги кўпгина мамлакатлар билан, шу жумладан Мозамбик, Ангола, Зимбабве билан доимо айирбошлаб туради. Мозамбик Халқ Республикаси учун бундай информация ниҳоятда муҳимдир. Чунки ҳозир мамлакатда атиги учта сейсмик станция ишлаб турибди.

М. А. Тўйчиева ҳозирги пайтда совет олимлари группаси Мозамбик сейсмик активлигининг муфассал картасини ишлаб чиқаётганлигини айтди. Мозамбик кўпгина районларига хос сейсмик активлик зоналарига ҳисоб қилинган барча техник лойиҳаларни тузишда шу олимлар тадқиқотларининг натижалари назарда тутилмоқда. Ўзбекистонлик олимлар катта амалий иш олиб борибгина қолмай, миллий малакали кадрларни ҳам тайёрламоқдалар. Тез орада уларнинг шогирдлари мустақил иш бошлайди.

Совет мутахассислари Мозамбикнинг Нампула ва Мапутудаги икки магнит обсерваториясида маълумотларни ишлаб чиқмоқдалар, приборларни созламоқдалар. Олинган информация ер сунъий йўлдошларининг кузатишлари билан комплекс ҳолда Ер атрофи космик фазосини ўрганиш ва геофизик тадқиқотлар ўтказишда фойдаланилмоқда. Мозамбик метеорология хизматининг ахбороти дунёдаги катта-катта информация марказларига муттасил бериб борилмоқда. Бу нарса планетадаги барча мамлакатлар олимларининг илмий тадқиқотларига ёш республика қўшаётган ҳиссаси кўпайиб бораётганлигининг далили бўлиб хизмат қилади.

В. ОСИПОВ.

ФАШИЗМНИНГ ҚАЙТА ТИКЛАНИШИГА ҚАРШИ

ВАРШАВА. (ТАСС). Бу ерда «Гитлерчиларнинг Польшада ва Европада 1939 — 1945 йиллардаги қирғинчилиги» мавзуидаги халқаро илмий конференция тугади. Конференция қатнашчилари дунёнинг 20 мамлакатидан, шу жумладан Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлардан келган таниқли олимлар, сиёсат ва жамоат арбобларининг нутқларини тингладилар.

Гитлерчиларнинг Польшадаги жиноятларини текширувчи бош комиссия директори Ч. Пилиховский конференцияни ёпиш вақтида сўзлаган нутқида бундай деди: Совет Иттифоқи ва унинг армияси Польша ва Европадаги бошқа мамлакатлар халқларини озодликка чиқариб, уларни асоратдан ва қирилиб кетишдан омон сақлаб қолди.

Конференция иштирокчилари халқаро жамоатчиликни ҳамон муносиб жазо олмаган гитлерчи жиноятчиларнинг ёвузликларини фош этиш кампаниясини кучайтиришга чақирди. Фашизмнинг қайта тикланишига қарши, милитаризмга ва ирқчиликка қарши кураш Европа ва бутун дунё халқларининг тинчлиги, хавфсизлиги ишига хизмат қилади, деб таъкидлашди улар. Конференция қуролланиш пойгасининг инсоният учун хавфли эканини алоҳида уқтириб ўтди.

ВСР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ ВАКИЛИНИНГ БАЁНОТИ

ХАНОЙ, (ТАСС). Вьетнам Ахборот Агентлиги— ВИА-нинг хабар қилишича, ВСР ташқи ишлар министрлигининг вакили 16 апрель куни Хитой—Вьетнам чегарасида жиддий можаро чиқарганлиги учун Хитойни қоралади.

Бу ерда эълон қилинган баёнотда ташқи ишлар министрлигининг вакили Хитой артиллерияси Каобанг, Лангшон ва Хатуен вилоятларининг бир қанча чегара районларини қаттиқ ўққа тутганлигини қайд этди. Бу хатарли иш Хитой томони Вьетнам чегарасида кетма-кет қилган қуролли можаролар ва бостириб кириш ҳаракатларининг давомидир, ВСР ташқи ишлар министрлиги ўзининг 12 апрелдаги нотасида шу можаро ва бостириб киришларни эслатиб ўтган эди.

Хитой маъмурлари чиқарган яна бир жиддий можаро Вьетнам — Хитой чегарасидаги вазиятни баттар ёмонлаштирганини ВСР ташқи ишлар министрлигининг вакили уқтириб ўтди. Шу тариқа ВСРнинг суверенитети бузилди ҳамда вьетнамлик гражданларнинг хавфсизлиги ва нормал турмуши таҳлика остида қолди.

Хитойнинг гўё Хитой маъмурлари Вьетнамнинг чегарадаги «иғвогарликлари»га қарши «жавоб чоралари» кўрдилар деган даъволарини Вьетнам ташқи ишлар министрлигининг вакили рад қилди.

Вакил бундай деди: «ВСР ташқи ишлар министрлиги бу иғвогарлик ишларини кескин қоралайди ва Хитой маъмурларининг ана шундай ҳаракатларга дарҳол чек қўйишларини қатъиян талаб қилади. Башарти улар қайсарлик билан ўз иғвогарликларини бундан кейин ҳам давом эттираверсалар, бу иғвогарликларнинг ҳамма оқибатлари учун масъулиятни тўла-тўкис ўз зиммаларига олган бўладилар».

ЖАБР-ЗУЛМДАН ҚОЧМОҚДАЛАР

МЕХИКО, (ТАСС). Қўшни Гватемала гражданларининг Мексикага оммавий равишда қочиб ўтиши давом этмоқда. Улар Гватемала диктаторлик режимининг граждан аҳолига қарши, аввало ҳиндиларга қарши кучайтириб юборган бедодлиги ва жабр-зулмидан шу тарзда жон сақламоқдалар. Кейинги бир ярим-икки ой мобайнида икки ярим мингдан кўпроқ гватемалалик, асосан аёллар, кексалар ва болалар Мексика чегарасидан ўтдилар. Ҳозирги вақтда 90 мингга яқин гватемалалик қочоқ Мексиканинг Гватемала билан чегарадош Чьяпас штатидан бошпана топган.

БМТ ЭКСПЕРТЛАРИ ГРУППАСИНИНГ МАЖЛИСИ

ВЕНА. (ТАСС). Бу ерда халқаро ташкилотларнинг Венадаги марказида БМТнинг 1981 йил июнида Исроилнинг Ироқдаги тинч ядро установкаларига қуролли ҳужуми оқибатларини ўрганувчи экспертлари группасининг биринчи мажлиси очилди. БМТ Бош Ассамблеяси XXXVII сессиясининг қарорига мувофиқ ташкил этилган группа Совет Иттифоқи, АҚШ, Югославия, Ҳиндистон, Швеция ва Нигерия вакилларидан иборат.

Исроил авиациясининг Ироқдаги ядро тадқиқотлари марказига қароқчиларча ҳужуми ўтакетган агрессия ҳуружи бўлди. Мамлакатларнинг асосий кўпчилиги бу жиноий ҳаракатни қатъиян қоралади. «Бу воқеани БМТ Уставини, халқаро ҳуқуқ нормаларини қўпол равишда бузиш, деб баҳолади.

Экспертлар группасининг иши 22 апрелгача давом этади.

БЕЗОРИЛИК ҲУЖУМИ

МАНАГУА, (ТАСС). Гондурас ҳарбий денгиз кучларининг кемалари Никарагуа соҳил ҳимоясининг соқчи катерига безориларча ҳужум қилдилар. Бу ерда мудофаа министрлигининг маълум қилишича, Гондураснинг иккита кемаси республиканинг территориал сувларига бостириб кириб, Никарагуанинг ўз мамлакати соҳилидан икки миль масофада турган Никарагуа катерига ўт очди. Ўққа тутиш натижасида Никарагуа ҳарбий хизматчиларидан тўрт киши жароҳатланди.

Мудофаа министрлигининг расмий вакили журналистлар билан қилган суҳбатда бу можарони Гондурас реакцион режими қилган яна бир қўпол иғвогарлик деб баҳолади ва Гондурас режими Вашингтоннинг йўл-йўриқларига амал қилиб, Лотин Америкасидаги турли мамлакатларнинг Марказий Америкадаги кескин вазиятни бартараф этиш ва регионда қуролли можаролар чиқишининг олдини олиш мақсадида сарфлаётган куч-ғайратларини барбод қилишга уринаётганлигини айтди.

АҚШ ва унинг малайлари Афғон аксилинқилобчиларини қуроллантирмоқдалар.

(Газетадан).

СЭМ ТОҒАНИНГ ДЎКОНИ.

В. НИКИШИН чизган расм.

ҲАМКОРЛИК МЕРИДИАНЛАРИДА

ОЙНИ ЭТАК БИЛАН ЁПИБ БЎЛМАЙДИ

Эрон савдо-саноат доираларининг вакиллари Совет Иттифоқи Эрон билан муносабатларни тўла тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро фойдали манфаат асосига қурмоқда, деб бир неча бор таъкидлаган эдилар! Уларнинг фикрича, Совет—Эрон иқтисодий ҳамкорлиги яхши натижалар бермоқда ва катта истиқболга эгадир. Бу эса тинчлик ва дўстликда яшашни истаётган икки қўшни халқларнинг туб манфаатларига мос бўлиб тушади, — деб ёзади Эрон савдо-саноат доираларига қарашли «Бурс» газетаси.

Теҳронда чиқадиган бу газета сўнгги йилларда Совет—Эрон иқтисодий ҳамкорлиги муваффақиятли ривожланаётганини қайд этиб, биргаликда қурилган айрим объектлар мисолида Совет Иттифоқи кўрсатаётган ёрдамнинг асосий йўналишлари ҳақида ҳикоя қилади.

...Эроннинг жанубида, Хузистон вилоятининг маркази Ахваз шаҳридан 40 километрлар чамаси масофада хурмо дарахтлари орасида мўъжазгина Вис ва Рамин қишлоқлари жойлашган. Халқ орасида юрган нақлга қараганда бу қишлоқларнинг номи XI асрда яшаган форс шоири Фахриддин Гургонийнинг муҳаббат ҳақидаги ўлмас достони — «Вис ва Рамин»нинг қаҳрамони билан боғлиқ экан.

Бугунги кунда Рамин — улкан қурилиш майдони. Бу ерда ёз кунлари ҳарорат 50 даражадан ошадиган оғир иқлим шароитида совет мутахассисларининг ёрдами билан Эрон жанубида энг йирик «Рамин» иссиқлик электр станцияси қурилмоқда. Мазкур станция мамлакат жануби-ғарбидаги тез ривожланиб бораётган саноат ва қишлоқ хўжалик районларининг электр энергиясига бўлган эҳтиёжини таъминлайди.

Мамлакат шимолида Муғон чўлининг унумдор ерлари асрлар оша сувсизликдан қақраб ётарди. Деҳқонларнинг ўта оддий тўғонлари Аракс дарёси соҳилларида озгина ерларнигина суғориш имконини берарди. 1963 йилда СССР билан Эрон ўртасида иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисида биринчи битим имзолангач, «Аракс» гидроузели ва Мил-Муғон сув айирғич тўғони қурилиши авж олиб кетди. Бу эса қарийб 90 минг гектар ерга сув чиқариш ва пахта, лавлаги ҳамда бошқа экинлар майдонини кенгайтириш имкониятини беради.

«Исфаҳон — дунёнинг ярми» дейди эронликлар ҳазиллашиб. Дарҳақиқат, бир вақтлар Эроннинг пойтахти бўлган бу қадимий шаҳар тарихий ёдгорликларга жуда бой. Эндиликда Исфаҳон мамлакат металлургия саноатининг тўнғич корхонаси билан машҳур. Совет Иттифоқининг кўмаги билан қурилиб, 1973 йилда ишга тушганидан бери Исфаҳон металлургия комбинати беш миллион тоннадан зиёд сифатли пўлат берди. Расмий маълумотларга қараганда, комбинат маҳсулоти бугунги кунда мамлакатнинг прокатга бўлган эҳтиёжининг 25 процентини таъминламоқда. Исфаҳон металлургия комбинатининг қурилиши хом ашё базасини яратишни тақозо этди. Кирмон вилоятида темир рудаси кони топилди ва ишга туширилди. Янги қидирув ишлари давом эттирилмоқда.

Совет Иттифоқи, — деб ёзади «Бурс» газетаси, — ўз территорияси орқали Эронга келувчи юклар учун эркин транзит очиб, АҚШ ва Ғарбнинг бир қанча мамлакатлари иқтисодий бойкот эълон қилишган оғир дамларда бизга ёрдамга келди. Табиийки шимолий қўшнининг дўстона кўмаги Эронни иқтисодий қамалдан қутқазди. 1982 йилда совет мутахассислари Жулфа-Табриз транзит йўлининг муҳим бўғинларидан бирини электрлаштириб бўлдилар. Эрон матбуоти бу йўлни мамлакат темир йўл транспорти ривожида янги сифат босқичи деб таърифлади.

Совет—Эрон ҳамкорлиги тарихида бу йил алоҳида ўрин тутади: 27 июлда иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик тўғрисида битим имзоланган кунга 20 йил тўлади. Мазкур битимда 15 та объект қурилишида ҳамкорлик қилиш кўзда тутилган эди. Ҳозир эса Эронда ҳамкорликда қурилган объектлар 100 дан ошиб кетди. Яна 50 таси битиш арафасида турибди. Бундай корхоналарни қуриш жараёнида 100 мингдан ошиқ юксак малакали ишчи кадрлар тайёрланди.

Империалистик пропаганда СССРнинг жанубий қўшнисига нисбатан дўстона муносабати бузиб кўрсатишга уринмоқда. У СССРнинг Эронга кўрсатиб келаётган беғараз ёрдами ҳақида ломмим демайди. Сўнгги пайтларда Эронда реакцион-консерватив доиралар активлашиб, мамлакатнинг миллий манфаатларига хилоф равишда Совет—Эрон муносабатларига путур етказишга уринмоқдалар. Бироқ Шарқ халқларида «Ойни этак билан ёпиб бўлмайди» деган мақол бор. Советлар мамлакатининг принципиал, дўстона позициясини камситишга, уни бузиб кўрсатишга ҳеч ким муваффақ бўлолмайди.

Р. НАДЕЖДКИН.
(АПН).

Теҳрон.

АХБОРОТ

ИЛМИЙ АТЕИСТИК МАВЗУДА

Яқинда Чироқчи районидаги «Коммуна» колхозининг клубида илмий атеистик мавзуда конференция бўлиб ўтди.

Конференцияда «Билим» жамияти аъзоси М. Фармонов «Ислом динининг реакцион моҳияти» ҳақида лекция ўқиди. Кўргазмали қуроллар, фактли материаллар асосида ўқилган лекция тингловчиларда катта қизиқиш туғдирди.

Конференция охирида «Билим» жамияти аъзоси Ж. Боймиров халқаро аҳвол тўғрисида лекция ўқиди.

Б. ЭЛМУРОДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлар постининг аъзоси.

ТЕЗКОРЛИК БИЛАН

Косонсой шаҳрида яна бир улкан корхона қурилиши жадаллик билан олиб борилаётир. У байроқдор шойи тўқиш фабрикасининг иккинчи навбатидир.

Жами 2,5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши кўзда тутилган объектни 58-механизациялашган кўчма колоннанинг бунёдкорлари қураётирлар.

Н. Злобин методи асосида меҳнат қилаётган С. Қодиров етакчилигидаги қурувчилар коллективи планда кўзда тутилган 300 минг сўмлик ўрнига 500 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга аҳд қилган. Аҳдига содиқ бинокорлар белгиланган топшириқни 1,5 — 2 ҳисса бажармоқдалар. Айниқса, И. Маматов, А. Абдумажидов, И. Юсуфбоев, К. Азимов каби илғор ишчилар ўзаро мусобақада пешқадамлик қилишаётир.

Қ. МАЛИКОВ.

ЎҚУВЧИЛАР УЧУН

Шуманай районидаги Гагарин номли совхозда 624 ўринли мактаб биноси фойдаланишга топширилди. Бунда пионер ва ўқувчиларнинг билимларни пухта эгаллашлари учун барча шароитлар яратилган. Янги мактабда фан кабинетлари, лабораториялар, турли тўгараклар, спорт зали, кутубхона, ошхона ишлаб турибди. Мактаб биносини Хўжайлидаги 12-қурилиш трестига қарашли 5-механизациялашган кўчма колонна қурувчилари бунёд этишди.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ. Ўзбекистон халқ амалий санъати усталари бирлашмасининг Урганчдаги областлараро зонал марказида Ал-Хоразмийнинг 1200 йиллик юбилейига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Бу ерда сополсозлар Шарқнинг алломa олими сиймосини турли буюмларда акс эттиришмоқда. Суратда: халқ устаси, СССР Рассомлар союзининг аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Раимберди Матчонов иш устида.

К. Отаев фотоси. (ЎзТАГ)

ЭЛ ЭЪЗОЗИГА САЗОВОР БЎЛГАНЛАР

ОНА АЛЛАСИ

ФАРЗАНД КЎРГАН АЁЛЛАРНИНГ ЎЗ НАЖОТКОРИГА ТАЪЗИМ, ТАҲСИНИ-Ю, ДИЛ СЎЗЛАРИ

Оламни қувончга тўлдириб бола туғилди... «Инга-инга...» Она доя қўлидаги ширинтойи томон талпинди. Шу қувончли дамларни у қанчалар орзиқиб кутганини билсангиз эди. Нажот истаб бормаган жойи, мурожаат қилмаган шифокори қолмади. Ҳадеганда орзу-умидлари рўёбга чиқавермади. Сўнг бир таниши орқали Тошкентдаги профессорнинг дарагини топди-ю, бутун умидини унга қаратди. Чунки олима муолижасининг сеҳрли кучи ўз самарасини бераётган эди. Унинг қўлида даво топган қанчадан-қанча аёл фарзанд кўраётганди.

Мана энди чеккан изтироблари, азоб берган тахмин-гумонлари ортда қолди. Ҳамма-ҳаммасига бардош берди, чидади, кўникди, бироқ умидларидан асло воз кечмади. Энди бўлса, олдинда хайрли ташвишлар, юмушлар. Буларнинг барчасига тайёр, рози ҳам. Фақат кўзининг оқу қораси, нуридийдаси соғ бўлса, ёнида бўлса бас! Жигаргўшасини бағрига босганича, кўзларини ундан узмай меҳрла тикилади.

Ташқарида турмуш ўртоғи бетоқат... Қўлида бир даста гул. Кўзлари тўрт — ичкаридан ким хушхабар олиб чиқаркин?! Фарзанд кўрсам бўлгани, деб неча йиллар интиқ бўлиб юрди. Хотинининг юзига солмай ўзи ҳам даволанди, умид билан яшади. Шу пайт йигит алланечук бўлиб кетди. Дилининг қаеридадир аллақандай ажиб бир ғурур, фахрланиш ҳис-туйғулари жўш урди. Мавлоно Алишер Навоийнинг «Хотинлар сафойи рўзғор, қуёш нурига мисол турур» деган гапларини эслади-ю, назокат гулистони — хотинига бўлган меҳр-муҳаббати юз, минг чандон мавжланди.

— Суюнчи, фарзанд кўрдингиз, қиз! — эгнидаги оппоқ халати қадди-қоматига ярашган ўрта ёшлардаги аёл унинг қаршисида мулойим жилмайиб турарди. Бу ҳаяжонли кунни, шу қувончли дақиқаларни, худди мана шу айнан ёқимли сўзни у қарийб ўн йил сабрсизлик билан кутди-я! Ҳа, ўн йил! Ҳазилакаммас. Ниҳоят, унинг бошига ҳам бахт қуши қўнди. Орзуси ушалди. Ишқилиб, тирноғига зор бўлиб қолмасам деган гумонлари бир зумда туман каби тарқалди. Фарзандли бўлди. Энди у кимсан — ота! «Орланиб боқизмаган ўзига золим», — деган нақлнинг ҳақлигига юз карра ишонч ҳосил қилди. Бу оиладан ҳам энди чақалоқ йиғиси эшитилади.

Ҳа, чақалоқ йиғиси!.. Унинг бош сабабчиси ким?! Бу оилага ҳам чексиз қувонч келтирган ким ўзи? Қайси қўли енгил шифокор?

Навбат кутиб ўтирган аёллар дилида туғён ураётган бир дард, ташвишни ҳис этиш қийин эмас. Бу ерга уларни катта умид, зўр ишонч бошлаб келган. Ҳар ким ўз хаёли билан банд. Шу пайт жамалак сочли қизчасини етаклаб ёшгина жувон кириб келди. Ҳамма ялт этиб она-болага суқланиб қаради. Аёл мулойим саломлашгач, бўш курсилардан бирига бориб ўтирди. Қизалоғи ҳадеб шўхлик қилаверган эди: «Жим уят бўлади», — деб тиззасига ўтқазди.

Ичкаридан ўрта ёшлардаги бир аёл чиқиб келди. Кўзларида ҳалқа-ҳалқа ёш. Кузатиб, орқасидан профессор чиқди.

— Ҳаммаси яхши бўлади, мана кўрасиз ҳали! — юпатарди Муҳтарама Шароповна. Профессорнинг нигоҳи бурчакда ўтирган она-болага тушди.

— Ўҳ-у, бизга ким меҳмон бўлиб келибди. Қани-қани, дўмбоғим, шириним менинг, бир кўришиб қўяйлик! — профессор жилмайиб, уялинқираб турган қизчани бағрига босиб, эркалаб-суйди.

Дастрўмоли учи билан намланган кўзларини артиб, ҳалиги аёл ҳам она-болага термулиб қаради. Қалбида умид учқунлари аланга олгандек ҳис этди ўзини.

— Бу синглимиз ҳам дастлаб кўз ёши қилиб келганди, — деди профессор аёлга далда бераркан. — Даволанди, тавсияларимизга амал қилди. Сўнг мана бу ширинтой дунёга келди.

Сизга мингдан-минг раҳмат, Муҳтарама опа. Эҳтимол, сизнинг қўлингизда даволанмаганимда, билмадим, бу Фотимам бўлармиди-йўқмиди. Бир кўрсатиб кетай деб олиб келгандим уни.

— Мен фақат шифокорлик бурчимни адо этдим, холос!.. Профессор Муҳтарама Шароповна она-бола ва ҳалиги аёл билан хайрлашиб, навбат кутиб ўтирган жувонни хонасига бошлаб олиб кириб кетди...

Фарзанд — оила қувончи, ота-она умрининг давоми. Чақалоқ йиғиси эшитилган хонадон бамисоли булбулигўё бўстон, дейишади. Инсон табиатан шу қадар мураккаб организмга эгаки, биров фарзанд кўрса, биров унинг тирноғига зор. Бунинг давоси борми?!

— Бор! — кўркам Тошкентимизнинг Шимоли-шарқ массивида жойлашган акушерлик ва гинекология илмий-тадқиқот институти эндокринология бўлими бошлиғи, медицина фанлари доктори, профессор Муҳтарама Шароповна Содиқова дадил шундай демоқда. Қўли енгил бу олимани узоқ-яқиндан истаб келаётганларнинг кети узилмайди. Фақат республикамиздан эмас, балки Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан нажот истаб келишяпти, мактублар йўллашяпти. Фақат ёрдам ва ёрдам сўраб мурожаат қилишмоқда. Фарзанд кўрганлар эса дил сўзларини изҳор этиб, миннатдорчилик хатларини юбориб туришибди.

Профессор столи устида турган хатларни, фотосуратларни бирма-бир кўздан кечирсангиз, бунинг шоҳиди бўласиз: «Меҳрибон шифокор онажоним! Соғ-саломат, ҳормай-толмай ишлаб юрибсизми? Онажон, ўзимни таништирай, балки эсларсиз, — деб ёзади Иштихон район «Муродобод» колхозидан Норпошша Сирожова. — Сизнинг қўлингизда уч маротаба ётиб, даволаниб чиққанман. Мен ниҳоят қиз кўрдим. Исмини Орзугул деб қўйдик. Бу, албатта, Сиз туфайли, Сизнинг олтин ва шифобахш қўлларингиз туфайли. Сиз бизга қанчалар бахт, давлат, бойлик ато қилганингизни билсангиз эди! Мингдан-минг раҳмат, Сизга!».

Ҳа, ҳар қандай мол-дунё билан ҳам тенглаштириб бўлмайдиган улуғ бахтга муяссар бўлиш — фарзандли бўлишдан ҳам ортиқ бахт борми ўзи! Ўзгаларга шу бахтни ҳадя этишдан ҳам бахтиёрлик бормикан бу оламда?!

Юқоридаги бахтиёр она мактубининг бир жойига эътибор бердингизми? «Меҳрибон шифокор онажоним!» — деб мурожаат қиляпти ўз нажоткорига. Ҳа, оналик бахтига мушарраф бўлган аёл «Онажоним!» — дея профессорни қалбига яқин олиб, унга меҳр кўрини, севинчи-ю ифтихор туйғусини изҳор этмоқда. Олима ҳақли равишда ана шундай таҳсин ва таъзимларга, ташаккурларга муносибдир.

Мана бу хат Оренбургдан, «Мир» кўчасидаги 7-уй, 33-квартирада яшовчи Никоновлар оиласидан келган: «Аввало жим-жит бўлиб кетганимиз учун узр сўраймиз. Танечканинг алоҳида суратини, уни ўртамизга олиб тушган ўзимизнинг ҳам суратимизни юборяпмиз. Ушбу суратларни Сизга йўллаб, қувончимизни Сиз билан баҳам кўрмоқчимиз».

Мактублар, турли фотосуратлар. Улар ортида жонли одамлар, миннатдор, бахтиёр, мамнун одамлар — ота-оналар туришибди: «Ажойиб инсон, онахонимиз. Сиз, Муҳтарама Шароповна туфайли биз фарзандли бўлдик, — деб ёзади Тошкент шаҳар, Юнусобод массивида истиқомат қилувчи Гулшан Исломова. — Хонадонимизга чексиз қувонч кириб келди. Энди фарзандимиз бор. Ўз миннатдорчилигимизни Сизга қандай изҳор этишга ожизмиз».

Соф, мусаффо бу дил сўзлари. Самимий, баҳор ҳавосидек илиқ, ёқимли улар. Киши қалбининг қат-қатидан отилиб чиққанлиги шундоққина сезилиб турибди.

Шарқ мақолларидан бирида: «Сув ичсанг, қудуқ қазиганни унутма», — дейилади. Фарзанд ато этган шифобахш қўлларни, яхшилик ва ҳимматни, камтарлик ва камсуханликни, меҳр ва шафқатни, нажот ва умидни, ишонч ва сахийликни унутиб бўладими ахир?! Йўқ, асло!

Ёшлигидан акушер бўлишни орзу қилган олима бугунги кунда ўзининг шифобахш муолижаси билан юзлаб, минглаб хонадонларга бахт, қувонч келтиряпти. Бу билан устозлари А. А. Коган, С. А. Маъсумов, Е. Е. Самойлова, Ё. Тўрақуловларнинг ишончини оқламоқда, уларнинг меҳнати ва таълими зое кетмади. Эндиликда Муҳтарама Шароповна ўзининг бой билими ва тажрибасини Р. Усмонова, С. Абдужамилова, Г. Қурбонова, Ф. Файзиева сингари зеҳнли шогирдларига сидқидилдан ўргатмоқда.

Тиниб-тинчимас профессор етакчилигидаги бўлим саксон биринчи йилдан буён ВОЗ (Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти) билан ҳамкорлик қилиб келаётир. Самаралари чакки эмас. Энг муҳими, бефарзандликни даволаш йўлидаги илмий-амалий тадқиқотлар, изланишлар ва тажрибалар нафи сезиларли, қувончлидир.

— Ҳар бир хонадон чақалоқ йиғиси билан уйғонса, овунса, она алласи эшитилиб турса, — деб орзу қилади профессор ширин хаёлларга берилиб.

Болажон профессорнинг гапларида, фикр-мулоҳазаларида жон бор, чуқур маъно, рамзийлик бор. Ҳеч ким фарзанд тирноғига зор бўлмасин, демоқчи. Биз ҳам бу фикрга қўшилиб, чақалоқ йиғиси-ю, она алласи эшитилаверсин, деймиз. Бу алла турмуш тарзимизнинг афзаллигидан, оилаларимиз мустаҳкамланиб бораётганлигидан, «Ҳамма нарса — инсон учун!» — деган шиор тантана қилаётганлигидан далолат эмасми, ахир!

Миршароф МУҲСИМОВ.

Суратда: профессор Муҳтарама Содиқова ўз шогирдлари даврасида. В. Молгачёв фотоси.

СПОРТ

МАҲОРАТ КЎРИГИ

Бугун республикамиз пойтахтида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун теннис бўйича ўсмирлар ўртасида анъанавий халқаро мусобақанинг тантанали очилиш маросими бўлади.

Спортнинг теннис тури республикамиз шаҳар ва қишлоқларида йил сайин оммавий лашиб бормоқда. Жойларда кичик тўп билан машғулотлар ўтказишга қулай шароитлар яратиляпти. Йигит-қизларнинг теннис ўйнаш маҳорати ортмоқда. Самарқанд областининг Пахтачи районидаги «Коммунизм» колхозида теннис билан шуғулланишга қизиқиш бениҳоя эканлигини алоҳида таъкидлаш керак. Бу хўжаликда бунёд этилган теннис майдончалари ҳамиша қишлоқ ёшлари билан гавжум бўлади. Шунингдек, Фарғона, Бухоро, Андижон ва Тошкент областининг бир қанча хўжаликларида ҳам теннисни ривожлантиришга эътибор берилмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Республикада теннисрнинг аҳволи ва уни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорида жумладан бундай дейилади: «Ҳамма жойда, ўқув юртларида теннис кортлари ва майдончалари қуриш ва уларни барпо этишга студентлар ва мактаб ўқувчилари қурилиш отрядларини, комсомоллар ва ёшларни актив жалб этиш, аҳолининг истиқомат жойларидаги соғломлаштириш ишларида теннисдан кенг фойдаланиш таклиф этилди». Тошкентда бунёд этилган «Динамо» теннис саройи кичик тўп усталарининг фахри бўлиб қолганлиги бежиз эмас. Бу ерда мамлакат ва халқаро миқёсдаги баҳсларни ўтказиш учун барча шароитлар бор. Мазкур саройда ўсмирлар ўртасида анъанавий равишда ўтказилиб келинаётган халқаро мусобақа Ўзбекистонда умидли теннисчиларни камол топтиришда муҳим роль ўйнамоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун навбатдаги халқаро мусобақада иштирок этиш учун республикамиз пойтахтига Болгария, ГДР, Руминия, Чехословакия, Венгрия, Италия, Кипр ва Польшадан теннисчилар келишди. Меҳмонларни кутиб олиш, уларни жой билан таъминлаш, бўш вақтларини мароқли ва мазмунли ўтказишлари билан боғлиқ ташкилий-тадбирий ишлар амалга оширилди. Ёш теннисчилар республика пойтахтининг диққатга сазовор жойларини бориб кўрадилар. Қадимий Самарқандга саёҳат қиладилар. Ҳар бир командага корхона ва муассасаларнинг комсомол ташкилотлари оталиқ ёрдами кўрсатадилар.

Республикамизда Иттифоққа машҳур теннисчилар Анна Дмитрова, Ольга Морозова, Наталья Чмирёва, Александр Метревелиларнинг издошлари камол топмоқда. Ўзбекистонлик теннисчилардан Светлана Юрченко, Виктор Богатирев ва Наталья Степановалар СССР ўсмирлар терма командасига номзод бўлиб туришибди. Теннисчиларимиз анъанавий халқаро мусобақага пухта ҳозирлик кўрдилар. С. Юрченко билан В. Маркинлар жуфт бўлиб баҳслашишда совринли ўринлардан бирини олишга талабгорлик қиладилар. Елена Киберева, Анвар Мўминов, Сергей Ивановлар ҳам машқларга зўр беришмоқда. Теннисчиларимизга республикада хизмат кўрсатган тренер А. Дашевский устозлик қилмоқда. Ўйлаймизки, халқаро мусобақа теннисчилар маҳоратини оширишда, ёшлар ўртасида ўзаро ҳамкорлик ва дўстликни мустаҳкамлашда муҳим аҳамият касб этади.

Л. ВЕЛИЧКО,
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитети спорт ўйинлари бўлими мудири.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● ХОККЕЙ. ГФРда шайбали хоккей бўйича Европа ва жаҳон чемпионати давом этмоқда. Мусобақада ГДР, Италия, Канада, СССР, Финляндия, ГФР, ЧССР ва Швеция командалари иштирок этмоқда. Икки учрашувдан кейин ЧССР, СССР ва Швеция хоккейчилари 4 тадан очко билан олдинда боришяпти. Совет хоккейчилари ГДР ва Финляндия командалари билан учрашиб, бир хил ҳисобда [3:0] ғалаба қозонишди.

● КУРАШ. Фрунзеда генерал-майор И. Панфилов хотираси учун классик кураш бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ турнирида тошкентлик А. Баранов [82 кг] биринчи ўринни олди.

Э. Э. ЭГАМБЕРДИЕВ

Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, химик олим, Иттифоқ миқёсидаги шахсий пенсионер, Эргаш Эгамбердиевич Эгамбердиев ҳаётдан кўз юмди.

Э. Э. Эгамбердиев 1914 йилда Тошкентда, деҳқон оиласида туғилди.

У 1939 йилда Ўрта Осиё Давлат университетининг химия факультетини битирди ва аспирант қилиб қолдирилди. 1942 йилдан бошлаб Тошкент шаҳар партия комитетининг инструктори, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг инструктори бўлиб ишлади. 1945 йилдан 1957 йилгача Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг оғир саноат ва транспорт бўлими мудири лавозимида хизмат қилди.

Эргаш Эгамбердиевич 1957 йилдан бошлаб Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши раиси — Ўзбекистон ССР министри бўлиб ишлади. 1959 йилдан 1978 йилгача Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Полимерлар химияси институтида бўлим мудири, директорнинг илмий ишлар бўйича ўринбосари бўлди. Ўзбекистон ССР Химия саноати бошқармаси бошлиғи, Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати бошқармаси бошлиғи бўлиб ишлади.

Э. Э. Эгамбердиев тўртинчи ва бешинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Совети, тўртинчи ва ўн биринчи чақириқ Тошкент шаҳар Совети депутатлигига сайланди. Уч марта Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига сайланди. Тошкент область партия комитетининг аъзоси эди.

Э. Э. Эгамбердиевнинг хизматлари партия ва ҳукумат томонидан юксак баҳоланди. У иккита Меҳнат Қизил Байроқ ордени, иккита «Ҳурмат Белгиси» ордени, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган эди. Унга «СССРнинг Фахрий химиги» унвони берилган эди.

Э. Э. Эгамбердиев барча лавозимларда юксак масъулиятни, партиявийликни, собитқадамлик ва ташаббускорликни, партия ва ҳукумат қарорларини ҳаётга татбиқ этишда қатъиятлиликни намойиш қилди. Ишни чуқур билиш, катта ташкилотчилик қобилияти, ўзига нисбатан ғоят талабчанлик, принципиаллик, камтарлик, одамларга нисбатан сезгирлик унга хос хусусиятлар эди.

У кишилар ўртасида доимо ҳурмат-эътиборга ва нуфузга эга эди.

Ажойиб коммунист ва инсон, истеъдодли раҳбар бўлган Э. Э. Эгамбердиевнинг ёрқин хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланади.

Бир группа ўртоқлари.

Редактор ўринбосари
Б. ЮСУПОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг
ДЕРМАТОЛОГИЯ ВА ВЕНЕРОЛОГИЯ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Илмий-ташкилий бўлим бўйича: катта илмий ходим, кичик илмий ходим (эпидемиология группаси);
экспериментал лаборатория бўйича: катта илмий ходим (серология группаси);
дерматология бўлинмаси бўйича: катта илмий ходим.
Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.
Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700015, Тошкент шаҳри, 15-алоқа бўлими, Кафанов кўчаси, 104-уй.

●

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ
ЕЛҒИЗ ЭРКАКЛАР ВА АЁЛЛАРНИ
СССР Урмон-қоғоз саноати министрлигининг Урал ва Сибирь районларида жойлашган ташкилотларида

ИШЛАШ УЧУН ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ДОИМИЙ ИШГА
«СВЕРДЛОВЛЕСПРОМ» ва «ИРКУТСКЛЕСПРОМ» бирлашмалари ташкилотларига
Меҳнат шартномаси муддати — 2 йил, бир йўла бериладиган ёрдам пули — 200 сўм;
6 ой муддат билан мавсумий ишга:
«ТОМЛЕСПРОМ», «СВЕРДЛОВХИМЛЕС», «ИРКУТСКХИМЛЕС» ташкилотларига
Меҳнат шартномасини тузган ишчиларга иш жойига бориш ва шартнома муддати тугагач олдинги турар жойига қайтишида йўл ҳақи ва суткалик пуллар тўланади.
Справкалар ва ишга йўлланмалар олиш учун қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин:
шаҳарларда — аҳолини ишга жойлаштириш бюроси инспекторларига;
районларда — область меҳнат бўлимлари вакилларига;
Тошкент шаҳрида — Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 6-хона ва ишга жойлаштириш бўйича район пунктларига.

●

ВЦСПСнинг «Ҳурмат Белгиси» орденли Бутуниттифоқ меҳнатни муҳофаза қилиш марказий илмий-тадқиқот институти
ТОШКЕНТ ФИЛИАЛИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лаборатория катта илмий ходимлари (илмий даражасиз): техника хавфсизлиги (2- ўрин);
лаборатория кичик илмий ходимлари: касб касалликлари профилактикаси (2).
КОНКУРС МУДДАТИ — 13 МАЙГАЧА.
Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700109, Тошкент шаҳри, 109-алоқа бўлими, Камарнисо кўчаси, 37-уй (10 «э», 28 «э», 34 «э», 82-автобусларнинг «Медиклар шаҳарчаси» бекати). Телефон 46-66-02.

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТАРИХ ИНСТИТУТИ
кичик илмий ходим вакант вазифасига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 15 майгача.
Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700047, Тошкент шаҳри, 47-алоқа бўлими, Гоголь кўчаси, 70-уй.

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 20/IVда **Бир актли балетлар,** 21/IVда **Майсаранинг иши.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/IVда **Аризасига кўра.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 20/IVда **Ёшликда берган кўнгил,** 21/IVда **Ишонмасанг ўламан.**

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

20 АПРЕЛЬ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Л. Бетховен. Скрипка ва фортепьяно ижроси учун 7-соната. 10.10 — В. И. Ленин. Ҳаёт саҳифалари. 1-фильм. 11.10 — Халқ куйлари. 11.25 — Ҳайвонот оламида. 12.20 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Горнчилар, қаердасиз! 16.45 — Ҳамма нарсани билишни истайман! 16.55 — Ленин номи мангу яшайди. 17.20 — Инсон — ер хўжайини. 18.15 — Хоккей. Жаҳон чемпионати. Канада — СССР. Танаффус пайтида — Дунё воқеалари. 20.30 — В. И. Ленин. Ҳаёт саҳифалари. Телефильм. 2-фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Бу эркакларга хос дўстлик. Бадиий фильм. 23.10 — Дунё воқеалари. 23.25 — Концерт.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 ва 10.35 — Жамиятшунослик. 10.05 ва 13.45 — Немис тили. 11.05 — СССР халқларининг куйлари. 11.35 ва 12.40 — Тарих. 12.05 — Ота-оналар, Сизлар учун. 13.10 — С. Гудзенко поэзияси. 14.15 — Тарих. 14.40 — В. Гоголь. Шинель. 15.10 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 15.50 — Илмий-оммабоп фильм. 16.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Совет тинчликни сақлаш комитетининг раиси Ю. А. Жуков суҳбати. 19.35 — Москва бўйлаб саёҳат. 19.55 — Камалак. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Духовой оркестр янграйди. 21.30 — Время. 22.05 — Ж. Луйк. Юлдузли соат. Спектакль. 23.10 — Фильм-концерт.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Ботаника. 12.00 — Ҳужжатли фильм. 12.30 — Химия. 13.00 — Резидент тақдири. Бадиий фильм. 1-серия. 18.05 — Қизиқарли учрашувлар. 18.40 — Самарқанд суперфосфат заводи. 19.10 — Бир актёр театри. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Халқ истеъмоли молларига — юқори сифат. 20.00 — Ҳужжатли фильм. 20.15 — Уста. Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Теннис бўйича халқаро ўсмирлар турнири.

21 АПРЕЛЬ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Горнчилар, қаердасиз! 10.25 — В. И. Ленин. Ҳаёти саҳифалари. Телефильм. 11.25 — Халқ ижоди. 12.10 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.15 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — В. И. Ленин севган асарлар. 17.00 — Шахмат мактаби. 17.30 — Расмларда қуёш акси бор. 17.45 — Миллионлар ленинча университети. 18.15 — Хоккей. Жаҳон чемпионати. СССР — ГФР. Танаффус пайтида дунё воқеалари. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт. 24.00 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 ва 10.45 — Табиатшунослик. 9.55 — Табер — оммабоп фильм. 10.15 ва 13.30 — Испан тили. 11.05 — СССР халқларининг куйлари. 11.35 ва 12.35 — Зоология. 12.00 — Сиз яратган боғ. 13.00 — Тарих. 14.00 — А. П. Чехов. Чайка. 14.45 — Империянинг емирилиши. Бадиий фильм. 16.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Концерт. 19.00 — Оналар мактаби. 19.30 — Едингдами, ўртоқ... 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Шеърий композиция. 21.30 — Время. 22.05 — Яна тонг отди. Бадиий фильм. 23.25 — Рассомлар ҳақида ҳикоялар.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Ўзбекистон ССР тарихи. 12.00 — Болалар учун концерт. 12.30 — Ўзбекистон ССР тарихи. 13.00 — Резидент тақдири. Бадиий фильм. 2-серия. 18.05 — Фильм-концерт. 18.15 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 20.00 — Дунё воқеалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ильич севган асарлар. 21.30 — Время. 22.05 — Сув ва ҳосил. 22.25 — Оқкўнгил кишилар. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-II. 18.00 — Немис тили. 18.30 — Асрлар садоси. Телефильм. 18.40 — Назарий механика. 19.30 — Шеърият дафтаридан. 19.50 — Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Реклама. 20.35 — Ўзбекгидроэнергострой трестининг 50 йиллигига. 21.00 — Телефильм. 21.30 — Москва-II.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Радио

20 АПРЕЛЬ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Инсон ва қонун. 11.35 — С. Юдаков музикаси. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 19.25 — Ғ. Қодиров куйлари. 20.50 — Барҳаёт шеърият. 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 21.30 — Ленин билан учрашувлар. 22.30 — Радиотингловчиларнинг талабларига биноан концерт. 23.10 — Теннис бўйича халқаро ўсмирлар турниридан репортаж.

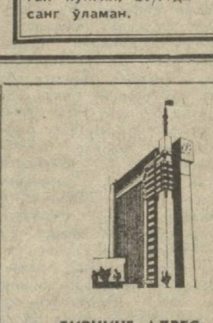

БИЗНИНГ АДРЕС:
700000, Тошкент-П.
Ленин кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.

Р. 01925. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б—90. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15